

Felaktiga utbetalningar till barnfamiljer som inte bor i Sverige

Dnr: FK 2020/000192
Ansvarig chef: Jon Dutrieux
Analys och prognos
Upplysningar: Analytiker Anna Falkenberg
010-116 93 50
anna.falkenberg@forsakringskassan.se

Förord

Rapporten har tagits fram som ett bidrag till ökad kunskap om kvantitet och orsak till att felaktiga utbetalningar genomförs. Den beskriver också hur myndigheter och organisationer som omfattas av lagen om underrättelseskyldighet hanterar kraven på att lämna och ta emot underrättelser om felaktiga utbetalningar, särskilt då personer är folkbokförda i Sverige men som inte bor i landet. Kunskapen kan användas som underlag till riktade informationsinsatser till olika aktörer som berörs av att barn inte är folkbokförda på rätt adress. Rapporten kan också användas som underlag för att förbättra hur staten som helhet arbetar med underrättelser mellan myndigheter när det gäller barn som är folkbokförda i Sverige men inte bor i landet. Resultat grundas främst på enkäter, strukturerade intervjuer och registerdata. Respondenter till enkäterna är personer på kommunernas utbildningsförvaltningar. Intervjuerna besvarades av regionernas representanter i det nationella tandvårdsnätverket och av regionernas representanter för barnvårdens nationella nätverk.

Rapporten är ett egeninitierat projekt med projektledare Anna Falkenberg som tillsammans med Jenny Mann och Nicole Xie har genomfört analysen och skrivit rapporten. Ett stort tack riktas till kvalitetsgranskare Anna Persson på Avdelningen för analys och prognos på Försäkringskassan och Carina Hellgren, Karolinska institutet, som bidragit med värdefullt stöd och kommentarer till rapporten.

Under arbetets gång har även Försäkringskassans avdelningar bidragit. Ett varmt tack riktas till Emma Stenhammar på rättsavdelningen, Elna Fredriksson, Christina Mignérus och Karin Everbrand på avdelningen för gemensamma försäkringsfrågor samt Annie Venant och Emma Lachner på avdelningen för barn och familj.

Stockholm, maj 2021

Gabriella Bremberg
Chef för Avdelningen för analys och prognos
Försäkringskassan

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	9
Felaktig folkbokföring kan medföra felaktiga utbetalningar	9
Hur Försäkringskassan utreder och kontrollerar tillhörighet till försäkringen.....	10
Internationell indrivning är svår att genomföra	12
Underrättelseskyldighet vid misstanke om felaktiga utbetalningar	12
Syfte	14
Frågeställningar.....	15
Metod och material.....	15
Disposition	16
Hur kommuner, BVC och barntandvården agerar när barn inte kommer	17
Kommunerna gör ofta omfattande utredningar	17
Barntandvården gör upprepade kontaktförsök och orosanmäler i stort sett alltid vid utebliven kontakt.....	19
Barnavårdscentralerna gör upprepade kontaktförsök och orosanmäler i hög utsträckning vid utebliven kontakt	20
Hur underrättelser hanteras av kommunerna, Skatteverket och Försäkringskassan	23
Begränsad omfattning på underrättelser	23
Skatteverket är endast utlämnare av underrättelser	26
Försäkringskassan både lämnar och tar emot underrättelser.....	27
Omfattningen av felaktiga utbetalningar till hushåll med barn som är folkbokförda i Sverige men bor utomlands	28
Minst 0,3 procent av barn som får barnbidrag och deras familjer är folkbokförda i Sverige trots att de bor utomlands.....	28
Omfattningen av felaktigt utbetalda bosättningsbaserade förmåner på grund av att familjer inte bor i Sverige uppskattas vara minst 150 miljoner kronor.....	30
Diskussion	34
Referenser	37
Bilaga 1. Material och metod	39
Studiepopulation och målpopulation	39
Registerdata	39
Strukturerade intervjuer	39
Webbenkät	40

Försäkringskassans modell för att beräkna den minskade kostnaden när felaktiga utbetalningar har förhindrats.....	41
Avgränsningar	42
Bilaga 2. Bortfallsanalys	43
Kommuner	43
Tandvård	43
Barnvårdscentraler	44
Bilaga 3. Informationsbrev och enkät till kommunerna/ utbildningsförvaltningarna.....	45
Informationsbrev.....	45
Enkät	47
Bilaga 4. Informationsbrev och enkät till regionerna/ tandvården.....	50
Informationsbrev	50
Enkät	52
Bilaga 5. Informationsbrev och enkät till regionerna/ barnvårdscentralerna	54
Informationsbrev	54
Enkät	56
Bilaga 6. Kvalitativa enkätsvar från kommunernas utbildningsförvaltningar, fråga fem till elva.....	58
Bilaga 7. Kvalitativa enkätsvar från regionerna: BVC- och tandvårdsnätverket, fråga fem till nio	64

Sammanfattning

Försäkringskassan har analyserat hur stora de felaktiga utbetalningarna blir till följd av att barnfamiljer flyttar utomlands utan att anmäla det till myndigheten. Analysen bygger på en bedömning av hur vanligt detta är, som i sin tur utgår från en kartläggning av hur det går till när barn med familj flyttar och inte anmäler det. Hur det kommer sig att mellan cirka 6 000 och 12 000 barn per år flyttat och befinner sig utomlands utan att anmäla detta till ansvariga myndigheter har inte utretts här. Denna studie fokuserar istället på hur olika myndigheter arbetar med att utreda var dessa barn befinner sig och hur resultatet från dessa utredningar sedan delas mellan myndigheter. Kunskapen kan användas som underlag med riktade informationsinsatser till olika aktörer som berörs av att barn inte är folkbokförda på rätt adress. Rapporten kan också utgöra underlag för att förbättra hur staten som helhet arbetar med underrättelser mellan myndigheter när det kommer till barn som är folkbokförda i Sverige utan att bo i landet. Nedan sammanfattas resultaten.

Det sker betydande felaktiga utbetalningar på grund av att barnfamiljer inte anmäler flyttning

En orsak till felaktiga utbetalningar från socialförsäkringen är att barn som är folkbokförda i Sverige i praktiken inte bor i landet. I de beräkningar som gjorts inom ramen för den här analysen hamnar felaktiga utbetalningar på mellan 150 och 300 miljoner kronor per år som följd av att familjer flyttar och inte anmäler det. Detta motsvarar mellan 0,3 och 0,6 procent av utbetalningar av bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner, vilka främst betalas ut till familjer med barn. Det finns omständigheter som talar för att beräkningen är en underskattning bland annat att barn som återfinns i utlandet inte orosanmäls av kommuner då de vet var barnet befinner sig. Det innebär att de barnen inte återfinns i enkäten som ligger till grund för uppskattningen av andel barn. Studiens beräkning av felaktigt utbetalda belopp i studien har gjorts på 10 av de 19 av bosättningsbaserade förmåner som Försäkringskassan har. Vilket också innebär att det kan vara en underskattning av totala beloppet. En faktor som talar för att beräkningarna är en överskattning är att barnen som flyttat utomlands också anmäls till Försäkringskassan vilket leder till att en utredning genomförs och fortsatt utbetalning stoppas om den är felaktig. Detta sker dock inte på en gång vilket innebär att flera felaktiga utbetalningar hinner ske under tiden.

När barn inte kommer efter kallelse gör kommuner och regioner utredningar för att hitta dem

När personer flyttar är de skyldiga att anmäla förändringen till Skatteverket och till Försäkringskassan om de har en försäkringsförmån. Om ett barn

flyttar från Sverige utan att föräldrarna anmäler det finns det flera aktörer som gör utredningar för att hitta barnet.

Kommuner ansvarar för att utreda när barn inte kommer till skolan. Med viss regelbundenhet, varje månad eller ett par gånger per termin, sker kontroll av att alla elever som är folkbokförda i kommunen har en skolplacering. Kontrollen sker då mot Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Skolan är också skyldiga att göra en skolpliktsutredning om barn inte kommer till skolan.

Regionerna har uppdraget att leverera tandvård och hälsobesök för barn. Men utöver det letar de efter barn som inte kommer på inbokade tider och som det inte går att komma i kontakt med. Barntandvården har ekonomiska incitament då utebliven tandvård innebär att de förlorar intäkten om patienten inte kommer för vård på den inbokade tiden. Både barntandvården och barnavårdscentralerna gör också utredningar med anledning av att de ser barnens vård som en mänsklig rättighet. Vården som erbjuds till barn är visserligen frivillig att använda, men om vårdnadshavare inte vill att barn ska ta emot vård måste de avsäga sig erbjudandet aktivt för att kallelser ska upphöra att skickas.

Resultat från Försäkringskassans enkät till kommuner och regioner visar att både barntandvården och utbildningsförvaltningarna gör omfattande utredningar för att hitta barn. Ett barn kan alltså inte försvinna utan att det görs ansträngningar för att hitta det. Därför kan kommuner och regioner ha värdefull information om vilka barn som troligen inte längre befinner sig i landet trots att de är folkbokförda här. Enligt svaren från utbildningsförvaltningarna är det cirka 0,3 procent av alla barn som inte går att hitta och 0,6 procent från barntandvården. Utbildningsförvaltningarna och vården uppfattar att barn som inte går att hitta oftast tillsammans med familj sannolikt har flyttat utomlands utan att anmäla det till folkbokföringen. Om så är fallet är det också rimligt att anta att de inte heller har anmält förändringen till Försäkringskassan.

Däremot är det inte alltid som underrättelser skickas till Försäkringskassan

Resultatet från enkäterna visar förvisso att drygt hälften av kommunerna som har svarat på frågan anger att de alltid eller oftast anmäler till Försäkringskassan då ett barn sannolikt har flyttat utomlands utan att anmäla händelsen. Men det är ändå en betydande del som inte anmäls direkt till Försäkringskassan. I betydligt fler av fallen anmäls flytten till Skatteverket som i sin tur delar informationen med Försäkringskassan vilket är bra, men mellansteget förlänger tiden för felaktiga utbetalningar. Trots att det är en låg juridisk tröskel för att aktörer runt barn ska lämna underrättelser till övriga aktörer upplever vissa att det är besvärligt att göra det. Det kan delvis bero på att det inte är enhetligt hur man skickar underrättelsen, eftersom det är olika regelverk för exempelvis statliga myndigheter och kommuner. Kunskapen om lagen om underrättelseskyldighet verkar dessutom vara relativt låg hos många av de aktörer som

lagstiftaren har tänkt ska skicka underrättelser vid antagande om förekomst av felaktiga utbetalning.

Det finns hinder för att använda regelverken

I flera fall anmäler inte organisationer direkt till Försäkringskassan enligt de regelverk som finns, ofta beroende på okunskap eller osäkerhet. Regionerna som genom tandvården och BVC utreder var barn befinner sig har inte heller möjlighet att lämna underrättelser. Regionerna omfattas än så länge inte av lagen om underrättelseskyldighet och det finns inte sekretessbrytande regler som ger regionerna rätt att lämna ut uppgifter till Försäkringskassan på eget initiativ. Om däremot Försäkringskassan frågar efter uppgifter, som har betydelse i ett ärende, så är regionerna skyldiga att lämna ut dem.

Annat som medför svårigheter och kan minska motivationen att lämna underrättelser är att Försäkringskassan inte återkopplar utfallet av en underrättelse. Något som idag inte är möjligt på grund av sekretessregler. Den som lämnat en underrättelse, till exempel en kommun, kan då tröttna eftersom de ibland behöver lämna samma underrättelse upprepade gånger. Återkoppling på lämnade underrättelser är efterfrågat av både regionerna och kommunerna. Kommuner och regioner behöver veta var barnen är för att kunna stryka barnen ur register där de är inskrivna som patienter eller som elever.

För att Försäkringskassan ska kunna återkoppla till exempel resultatet av en bosättningsutredning¹ till kommuner och regioner krävs antingen en lagändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller ett nyttjande av generalklausulen i densamma. Bland de generella sekretessbrytande bestämmelserna finns bland annat 10 kap 2 § OSL som anger att en myndighet får lämna ut uppgifter om det är nödvändigt för att myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. Bestämmelsen ska, precis som generalklausulen, användas restriktivt och innebär inte att sekretessen kan brytas av effektivitetsskäl. Försäkringskassan behöver författningsstöd att luta sig mot för att kunna återkoppla bland annat till kommuner på ett systematiskt sätt för att det ska upplevas som meningsfullt för uppgiftslämnaren. En bidragande svårighet är att den som ska lämna en underrättelse kan behöva göra det till flera aktörer/myndigheter om familjer har flera förmåner då underrättelserna ska lämnas på olika sätt.

---

¹ Försäkringskassans utredning kan till exempel innebära att samla information om personens bostad, om familjen inklusive barn genom skolor och förskolor, folktandvård och barnavårdscentraler andrahandsuthyrningar och inneboende genom kontakt med exempelvis folkbokföring och hyresvärd. I flera förmåner finns lagstöd för att kunna begära kontouppgifter för en person. Försäkringskassan kan även ställa en fråga om kontouppgifter. Med utdragen kan man se var i världen pengar hämtas ut och under vilka perioder.

Försäkringskassan behöver en korrekt och snabbt uppdaterad folkbokföringsdatabas

Skatteverket är en central aktör och det är från folkbokföringsdatabasen som informationen om att flyttning har skett oftast kommer in. Kvaliteten på folkbokföringsdatabasen är en central fråga för Försäkringskassans arbete mot felaktiga utbetalningar. Uppdateringar av databasen skickas varje dag till Försäkringskassan som sedan bland annat använder uppgifterna i handläggning och i kontrollarbetet.

För ett par år sedan hanterade Skatteverket färre än hälften av de underrättelser om fel som kommer in till myndigheten. Den låga andelen beror främst på att underrättelser utreds på tidskrävande sätt. Det pågår ett arbete för att förenkla hanteringen av vissa underrättelser men fortfarande kan det ta alltför lång tid att uppdatera databasen till exempel efter att utflyttning från Sverige skett.² Detta påverkar Försäkringskassans möjligheter att ha korrekt uppdaterad information vilket kan leda till problem för individen då de bosättningsbaserade ersättningarna, till exempel barnbidrag, ofta betalas ut under en lång tid och därför kan generera höga återbetalningsbelopp.

Ytterligare ett problem är att Skatteverket utgår från det datum då nya uppgifter kommit in för att uppdatera registret men det datumet ligger ibland senare än datum för flyttningen. Skatteverket har inte möjlighet att ändra datum retroaktivt. Försäkringskassans bestämmelser om försäkrings-tillhörighet ska utgå från den faktiska dagen som utflyttning sker vilket reglerar om man har rätt till den bosättningsbaserade förmånen eller ej. Försäkringskassan har möjlighet att ändra retroaktivt och utgår då från ett troligt datum, till exempel sista skoldagen för terminen som utflyttningsdag. Effekten av att uppgifter om vilka som är folkbokförda i en kommun inte stämmer är ett betydande problem för Försäkringskassan och andra myndigheter som får svårare att upptäcka felaktiga utbetalningar. Inom socialförsäkringen kan det leda till att det blir stora belopp som betalas ut felaktigt. Det leder även till svårigheter att planera för kommunernas och regionernas verksamheter då de till stora delar bygger på folkbokföringsdatabasen.

Om en person bor i landet eller inte saknar oftast betydelse för beskattning som kan sägas vara Skatteverkets kärnverksamhet. Däremot har det stor betydelse för rätten till en mängd socialförsäkringsförmåner som Försäkringskassan administrerar. En korrekt folkbokföring är också viktig för andra aktörer som behöver uppdaterad information om bosättning. Om Försäkringskassan upptäcker att folkbokföringsadressen är fel så är Försäkringskassan i nuläget skyldig att meddela Skatteverket.³

---

² Riksrevisionen 2017:23 Folkbokföringen – ett kvalitetsarbete i uppförbacke

³ 2 § folkbokföringsförordningen (1991:749)

Inledning

För att vara försäkrad enligt socialförsäkringsbalken krävs i de flesta fall att man är bosatt i Sverige. Bosättningsbaserade förmåner kan lämnas till personer som har sin bosättning i Sverige, det vill säga att de har sin egentliga hemvist i landet.⁴ En person som varit folkbokförd i Sverige men som lämnar landet antas fortfarande vara bosatt i Sverige om utlandsvistelsen är kortare än ett år.⁵

Den som tar emot en förmån är alltid skyldig att anmäla ändrade förhållanden som har betydelse för rätten till ersättning,⁶ till exempel om personen flyttar. Familjer flyttar emellertid ibland utomlands utan att meddela Skatteverket eller Försäkringskassan. Detta kan leda till felaktiga utbetalningar, som om de upptäcks kan innebära krav på återbetalning.

Flera av de personer som utreds av Försäkringskassan och inte meddelat flyttning utomlands eller andra förändringar uppger att de inte känner till att de är skyldiga att lämna uppgifter.⁷ Ett antal väljer möjligen medvetet att inte meddela myndigheter att förändringar har skett eller kommer att ske. Om man fortsätter att ta emot bosättningsbaserade förmåner, efter utebliven anmälan om flytt utomlands, orsakar det problem både för den enskilde och för staten. Ett problem för individen är att de bosättningsbaserade ersättningarna, till exempel barnbidrag, ofta betalas ut under en lång tid, och därför kan generera höga återbetalningsbelopp. Höga återbetalningsbelopp kan i sin tur i värsta fall leda till skuldsättning för den som blir återbetalningsskyldig. För statens del är det viktigt att ersättningar betalas ut till rätt personer, eftersom det påverkar både budgeten och förtroendet för socialförsäkringarna.

Felaktig folkbokföring kan medföra felaktiga utbetalningar

I folkbokföringsdatabasen är personer som är bosatta i Sverige registrerade. Uppgifter från folkbokföringsdatabasen används bland annat vid flertalet utbetalningar inom trygghetssystemen, vid beskattning och vid rösträtt. Oriktiga uppgifter i folkbokföringsdatabasen kan medföra att utbetalningar från bland annat Försäkringskassan riskerar att bli felaktiga.

Det är den enskilda individens skyldighet att rapportera när man flyttar, och det är ett lagbrott att inte anmäla ändrad bostadsadress.⁸ Om en person flyttar utan att anmäla det, fångas det alltså inte upp i folkbokförings-

---

⁴ 5 kap. 2 § socialförsäkringsbalken (2018:780)

⁵ 5 kap. 3 § andra stycket socialförsäkringsbalken (2018:780)

⁶ Försäkringskassan, Rätt beslut och rätt ersättning, FK 4023 2008-12-16

⁷ Information från Gemensamma försäkringsfrågor, verksamhetsområde Kontroll

⁸ §2 Folkbokföringsförordning (1991:749), § 25 § 27 Folkbokföringslag (1991:481)

databasen förrän andra myndigheter eller personer lämnar uppgifter om felaktig folkbokföring till Skatteverket. En anmälan kan då leda till en så kallad egeninitierad folkbokföringsutredning vilken i sin tur kan leda till att Skatteverket ändrar i folkbokföringsregistret. Även datum som fångas upp i registret, kan vara felaktiga. Detta eftersom avdelningen för folkbokföring på Skatteverket inte registrerar förändringar av personers folkbokföring för retroaktiv tid. En persons folkbokföring behöver därför inte stämma med det faktiska datumet då personen till exempel flyttade utomlands.

Det är dock inte alltid som Skatteverket genomför folkbokföringsutredningar och hinner ibland inte hantera allt som kommer in vilket innebär att folkbokföringsregistret inte kan antas vara uppdaterat fullt ut.⁹ Försäkringskassan behöver därför även annan information än folkbokföring när frågan om bosättning ska utredas. Exempelvis kan datumet för sista kända skoldag i Sverige bli avgörande för bedömningen av utflyttningsdatum som då också blir datum för när rätten till en bosättningsbaserad förmån ska upphöra.

Riksrevisionen har granskat hanteringen av folkbokföringen. Myndigheten konstaterar bland annat att felaktig folkbokföring möjliggör bidragsbrott i större eller mindre skala. Enligt Riksrevisionen skulle felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet minska om Skatteverket hade tillräckliga resurser att utveckla kontrollen inom folkbokföringen och ökade kunskapen om konsekvenserna vid fel i registret, samt säkerställde att man har de it-resurser som krävs för att hitta och omhänderta fel i registret på ett effektivt sätt.¹⁰

Hur Försäkringskassan utreder och kontrollerar tillhörighet till försäkringen

Utredningen av om en person ska vara försäkrad är grundläggande för bedömningen av rätt till socialförsäkringsförmåner i Sverige. En person kan enligt de svenska bestämmelserna vara försäkrad för bosättning eller arbete, och kan därmed ha rätt till bosättnings- eller arbetsbaserade förmåner.¹¹ Tidigare fanns ett krav på inskrivning för alla personer som var försäkrade i socialförsäkringen i Sverige.¹² Sedan kravet togs bort ska Försäkringskassan bedöma om personen är försäkrad och har rätt till förmånen vid varje ansökan om ersättning. Myndigheten ska också pröva om personen fortsatt omfattas av svensk socialförsäkring och har rätt till förmåner när hen flyttat från Sverige.

När en uppgift inkommit om att ett barn är försvunnet kan Försäkringskassan starta en fördjupad kontrollutredning, i de fall då myndigheten misstänker att en ersättning betalas ut felaktigt. Försäkringskassan letar då efter information som antyder om en person finns i landet eller inte.

---

⁹ RiR 2017:23, Folkbokföringen – ett kvalitetsarbete i uppförbacke

¹⁰ RiR 2017:23, Folkbokföringen – ett kvalitetsarbete i uppförbacke

¹¹ 5 och 6 kap. socialförsäkringsbalken

¹² Lag (1962:381) om allmän försäkring.

Försäkringskassan kan undersöka om syskon finns i landet, om barnet varit på BVC, om barnet varit hos barntandvården eller när barnet var i skolan senast eller om vårdnadshavaren arbetat i landet.

Rätt till förmån kan exempelvis vara om en vårdnadshavare är utsänd av sin arbetsgivare för att arbeta utomlands och familjen därför vistas utomlands en period. Ett vanligt undantag för att fortsätta vara försäkrad med bosättningsbaserade förmåner är att familjen flyttar utomlands men att en eller båda föräldrarna arbetar kvar i Sverige. I vissa fall kan barnbidrag också fortsätta att betalas ut, men i form av en familjeförmån enligt EU:s regelverk. De EU-familjeförmåner som hanteras av Försäkringskassan är barnbidrag, förlängt barnbidrag, flerbarnstillägg, delar av bostadsbidraget samt föräldrapenning. Försäkringskassan utreder och gör en bedömning utifrån de specifika förutsättningarna som finns i varje ärende.

Om det inträffar något som påverkar rätten till barnbidrag, så ska bidraget upphöra månaden efter förändringen. Rätten till barnbidrag kan till exempel upphöra månaden efter att en vårdnadshavare eller ett barn rest utomlands om vistelsen är i ett land utanför EU/EES eller Schweiz och planeras bli sex månader eller längre.¹³ Inom EU finns dock ingen specifik tidsgräns för att bedöma bosättning enligt EU:s regelverk.¹⁴ När ett barn vistas utomlands ska barnets bosättning och övriga villkor i socialförsäkringsskyddet bedömas på samma sätt som för vuxna. När en person har rätt till familjeförmåner från mer än ett land samordnas förmånerna mellan länderna. Det finns också familjeförmåner som hanteras av CSN och Pensionsmyndigheten.¹⁵

Försäkringskassan begär oftast inte in underlag om var personer är bosatta och arbetar när de ansöker om en förmån, utan använder tidigare bedömningar av att en person är försäkrad och förlitar sig på anmälningskyldigheten.¹⁶ För att vara säkra på att personer omfattas av försäkringen behöver handläggarna som minsta insats ställa frågan om boende- eller arbetssituationen har ändrats. Barnbidrag och föräldrapenning handläggs dock delvis automatiserat, vilket ibland innebär att handläggarna inte hanterar dessa ärenden manuellt annat än om automatiken har signalerat att individuell handläggning behövs i ärendet.

Om misstanke finns att uppgifterna i systemen inte överensstämmer med verkligheten ska ärendet lämnas över till verksamhetsområde Försäkrings-tillhörighet, som genomför de mer komplexa utredningarna av försäkrings-tillhörighet. Det ställer dock krav på att förmånshandläggarna kan identifiera när försäkringstillhörigheten behöver utredas ytterligare. Kontroll av

---

¹³ 5 kap. 13 – 15 §§ Socialförsäkringsbalk (2010:110) t.o.m. SFS 2020:1272

¹⁴ Vägledning 2017:1 Version 11 s 172-173

<https://fia.sfa.se/download/18.1244b08a1751b7f9085724d/1603094035832/vagledning-2017-01.pdf>

¹⁵ CSN som beslutar om rätt till studiehjälp från Sverige. I vissa situationer betalas studiehjälpen ut av Försäkringskassan. Pensionsmyndigheten beslutar om rätten till efterlevandestöd.

¹⁶ ISF 2017:6 Risker för felaktiga utbetalningar vid gränsöverskridande situationer

försäkringstillhörighet till följd av att en person bor eller arbetar utomlands kan vara svår att genomföra eftersom underlagen ofta inte har tillräcklig kvalitet, till exempel för att det rör sig om svårlästa papperskopior. Det kan också vara svårt att utreda försäkringstillhörigheten om uppgifterna är knapphändiga eller om personen ifråga inte har skickat in blanketten ”FK 5459 Flytt till eller arbete i annat land”.

Internationell indrivning är svår att genomföra

En svensk exekutionstitel kan bara drivas in i ett annat land om det finns en överenskommelse med det andra landet. När det gäller Försäkringskassans återkrav finns en sådan överenskommelse inom ramen för EU-samarbetet¹⁷. Om gäldenären bor i ett land som inte är med i EU-samarbetet, saknar tillgångar i Sverige och inte betalar frivilligt kan fordran bara drivas in om Försäkringskassan ansöker om stämning i det land där gäldenären bor.¹⁸ För att det ska vara aktuellt ska landet vara en fungerande stat där det går att driva en juridisk process med rimliga kostnader. I exempelvis USA är kostnaderna för stora för att driva en process. Det är svårt att driva in återkrav om gäldenären flyttat till ett land utan överenskommelser med Sverige. Även om gäldenären nu bor i ett land där Försäkringskassan inte når hen kan ett stort återkrav medföra problem till exempel om familjen vill återvända till Sverige.

Underrättelseskyldighet vid misstanke om felaktiga utbetalningar

År 2008 inrättades lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Lagen innebär att om det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd har beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp, ska underrättelse om detta lämnas till den myndighet eller organisation som har fattat beslutet. Av underrättelsen ska det framgå vilka omständigheter som ligger till grund för antagandet om en felaktig utbetalning. Lagen gäller för Migrationsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, kommunerna och arbetslöshetskassorna.¹⁹ Skatteverket och Kronofogdemyndigheten betalar inte ut förmåner, de omfattas bara av skyldigheten att lämna information till de andra myndigheterna. De andra organisationerna som lyder under lagen om underrättelseskyldighet är

---

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen

¹⁸ Konventioner på privaträttens område är inte tillämpliga.

¹⁹ Skatteverket och Kronofogdemyndigheten betalar inte ut förmåner; de omfattas bara av skyldigheten att lämna information till de andra myndigheterna.

skyldiga att både lämna och ta emot uppgifter. För att impulser²⁰ och direkta underrättelser ska få avsedd effekt behöver också respektive myndighet agera utifrån de impulser och underrättelser som kommer.²¹

Lagstiftaren vill att det ska vara enkelt att lämna en underrättelse. Formuleringen i lagtexten, ”anledning att anta”, innebär att tröskeln för att lämna en underrättelse är låg och att ingen fördjupad utredning behöver göras av uppgiftslämnaren. Lagen har dock använts i begränsad omfattning. Orsakerna till det kan vara att de som berörs av underrättelseskyldigheten inte känner till lagen, att det saknas tydliga rutiner för att lämna underrättelser eller att underrättelser inte omhändertas.

Skyldigheten att lämna underrättelser gäller inte om det finns särskilda skäl till att inte göra det. I propositionen till lagen står att en underrättelse inte behöver lämnas om det är ett enstaka fel avseende ett försumbart belopp. Försumbart belopp är 800 kronor och lägre. Särskilda skäl ska tolkas restriktivt; i tveksamma fall är det bättre att lämna en underrättelse än att inte göra det. Exempelvis räcker en månads felaktigt barnbidrag för att lämna en underrättelse.

Lagen om underrättelseskyldighet gäller för kommuner men inte för regioner

När lagen om underrättelseskyldighet kom var kommunerna endast mottagare av underrättelser, men efter en ändring i lagen 1 januari 2020 har kommunerna också skyldighet att lämna underrättelser. Det berör bland annat utbildningsverksamheten och socialtjänsten. Lagen harmoniserades då också med bidragsbrottslagen och ger större möjligheter för myndigheterna att samverka för att upptäcka felutbetalningar och bidragsbrott.²²

Regionerna omfattas än så länge inte av lagen om underrättelseskyldighet och det finns inte heller andra sekretessbrytande regler som ger regionerna rätt att lämna ut uppgifter till Försäkringskassan på eget initiativ. Om Försäkringskassan frågar efter uppgifter som har betydelse i ett ärende, är dock regionerna skyldiga att lämna ut uppgifterna. Detta regleras i socialförsäkringsbalken²³ och omfattar uppgifter som behövs i ärenden som avser en namngiven person när det gäller förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av denna balk. En vårdenhets inom regionen är att betrakta som en myndighet vilket innebär att de kan beröras av lagen. Däremot är inte till exempel en privatpraktiserande läkare eller tandläkare som har

---

²⁰ Impulsen startar en process som hanterar till exempel en felaktig utbetalning. En impuls kan skapas av en förmånshandläggare och innehåller information om förmånen, period, motivering med mera. Informationen går till en återkravshandläggare. Impulser kan också komma från externt håll, till exempel från allmänheten.

²¹ SOU 2018:14 Bidragsbrott och underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen – en utvärdering

²² Välfärdsbrottsutredningen (SOU 2017:37) och Bidragsbrottsutredningen (SOU 2018:14), förarbetena finns i propositionen ”Ett starkare skydd för välfärdssystemen” (Prop. 2018/19:132.)

²³ 110 kap 31 § SFB

vårdavtal med regionen myndigheter. Det finns inte heller praxis som jämför bolag som ägs av regionen med myndigheter vid tillämpningen av denna bestämmelse. Ibland drivs folk tandvården som ett helägt aktiebolag, och behöver då inte lämna uppgifter till Försäkringskassan.

Samarbete mellan myndigheter kring lagen om underrättelseskyldighet

Initiativet MUR (Motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter) ska arbeta för att minska missbruk och brott i välfärden. Initiativet initierades av Försäkringskassan i december 2019 i syfte att undersöka förutsättningarna för ett närmare och mer strukturerat, långsiktigt samarbete mellan myndigheterna för att förhindra att utbetalningar sker på felaktig grund. Det här myndighetssamarbetet kompletterar annan myndighetssamverkan mot brott som redan finns.

Arbetet bedrivs i fem arbetsgrupper med egna fokusområden²⁴, där den första gruppens arbete är av intresse för denna rapport. Gruppen arbetar med hur myndigheterna gemensamt kan använda lagen om underrättelseskyldighet. Uppdraget ska leda till samsyn om vad lagen om underrättelseskyldighet innebär. Gruppen ska lämna förslag som leder till att fler underrättelser lämnas och att underrättelserna leder till åtgärder hos de organisationer som tar emot underrättelserna.

Syfte

Studien är initierad av Försäkringskassan i syfte att få ökad kunskap om hur kommuner och regioner agerar när hushåll med barn som är folkbokförda i Sverige antas bo utomlands. En del av studien är en kartläggning av hur information om barn som inte befinner sig i landet men ändå är folkbokförda här, kommer till Försäkringskassan.

Syftet med studien är också att få en bild av omfattningen av felaktiga utbetalningar till hushåll med barn som är folkbokförda i Sverige men som antas bo utomlands. Det rör sig om utbetalningar från de bosättningsbaserade förmånerna.

Kunskapen kan användas som underlag till riktade informationsinsatser till olika aktörer som berörs av att barn inte är folkbokförda på rätt adress. Rapporten kan också utgöra underlag för att förbättra hur staten som helhet arbetar med underrättelser när det kommer till barn som är folkbokförda i Sverige men inte bor i landet.

---

²⁴ De fem arbetsgrupperna är: lagen om underrättelseskyldighet, informationsutbyte, gemensam riskanalys, attityder och sociala normer och sammanhållen identitetsförvaltning.

Frågeställningar

- Vilka åtgärder vidtar kommuner, barnhälsovården och barntandvården om barn som är folkbokförda i Sverige inte kommer till skolan, inte till vården och inte går att få kontakt med?
- Hur arbetar kommunerna, Skatteverket och Försäkringskassan med underrättelser när det finns anledning att anta att felaktiga utbetalningar görs från välfärdssystemen?
- Hur stor andel barn i åldern 0–16 år kan uppskattas ha varit folkbokförda i Sverige hösten 2019 trots att de sannolikt bor utomlands?
- Hur stor skulle omfattningen kunna vara av felaktigt utbetalda bosättningsbaserade förmåner som beror på att hushåll med barn är folkbokförd i Sverige men bor utomlands?

Metod och material

Metoden utgår från barn som får barnbidrag eftersom barn som flyttar utan att meddela det eftersöks av skolan, barnvårdscentralen och barntandvården. Omfattningen av felaktiga utbetalningar skattas för tio av de totalt 19 bosättningsbaserade förmånerna. Dessa förmåner är föräldrapenning på lägstanivå och grundnivå, barnbidrag, underhållsstöd, sjukersättning, aktivitetsersättning i form av garantiersättning, assistansersättning, bostadsbidrag, omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning samt bostadstillägg.

En webbenkät skickades till grundskoleansvarig tjänsteman i alla 290 kommuner med frågor om antal närvarande och frånvarande grundskoleelever samt hur man hanterar problemet med folkbokförda barn som inte går att få kontakt med. Svarsfrekvensen var 39 procent.

Strukturerade telefonintervjuer med representanter i nationella tandvårdsnätverket och med representanter i nätverket för barnhälsovård för barnvårdscentraler har genomförts. Frågorna handlade om antal barn som kommer respektive inte kommer efter kallelser och hur organisationerna gör när folkbokförda barn inte kommer och inte heller går att få kontakt med. Svarsfrekvensen från barnhälsovården var 48 procent, det vill säga 10 regioner. För barntandvården var svarsfrekvensen 100 procent, det vill säga alla 21 regioner.

Registerdata kommer från Försäkringskassans databas Store för folkmängdsregister med antal folkbokförda barn, både med geografisk fördelning och för olika åldersgrupper. Datauttag gjordes för utvalda bosättningsbaserade förmåner.

Material till beskrivningen av hur myndigheter och organisationer arbetar för att lämna och ta emot underrättelser kommer från grupp ett, Lagen om underrättelseskyldighet, inom MUR-initiativet.

Beräkningar av felaktiga utbetalningar av aktuella bosättningsbaserade förmåner genomfördes med Försäkringskassans verksamhetsområde Kontrolls FFU-modell.²⁵

Disposition

Den fortsatta rapporten är disponerad utifrån frågeställningarna. Bilagorna 1 till 7 innehåller fördjupning av metod, bortfallsanalys och material som skickats till respondenter i form av informationsbrev och enkäter samt de kvalitativa svaren från utbildningsförvaltningar, barnavård och barn- tandvård.

---

²⁵ FFU = Förhindra felaktiga utbetalningar

Hur kommuner, BVC och barn- tandvården agerar när barn inte kommer

I detta kapitel beskrivs vilka åtgärder kommunernas utbildningsförvaltningar, barnhälsovården och barntandvården vidtar om barn inte kommer till skolan, barnavårdscentralen (BVC) eller tandvården, och det inte går att få kontakt med vare sig barn eller vårdnadshavare. Resultaten kommer från enkäten till utbildningsförvaltningarna och från intervjuer med barnavårdscentralernas representanter i respektive region och representanter i varje region från det nationella tandvårdsnätverket.

Organisationer som arbetar med barn ska agera om det uppstår oro för barn, till exempel om barn försvinner. Skyldigheten att slå larm finns reglerat i socialtjänstlagen.²⁶ Det finns också regionala och lokala riktlinjer samt policyer så att arbetet genomförs på ett likartat sätt i hela landet. Förutsättningarna för att hitta barn som det inte går att komma i kontakt med skiljer sig dock. De stora kommunerna och regionerna har större möjligheter att systematisera arbetet, exempelvis att inrätta särskilda handläggare eller grupper som fokuserar på uppgiften att leta efter barn. Mindre kommuner har färre resurser till att inrätta specialistfunktioner på området, men beskriver å andra sidan att de ofta har god personkännedom och täta kontaktnät något som kan ses som en annan typ av resurs. Gemensamt för kommunerna är att om en elev inte kommer till skolan trots skolplikt, och skolan inte kommer i kontakt med vare sig elev eller vårdnadshavare, genomförs en skolpliktsutredning.

Barntandvården i regionerna har också i vissa fall särskilt inrättade grupper för att söka efter försvunna barn. Vårdnadshavare har möjlighet att tacka nej både till tandvård och den barnhälsovård som barnavårdscentralerna erbjuder eftersom vården inte är obligatorisk. Skolan däremot är obligatorisk och vårdnadshavare kan polisanmälas och vitesföreläggas om barn inte kommer till skolan.

Kommunerna gör ofta omfattande utredningar

Villkoren för kommunernas hantering av försvunna barn bygger på att eleverna i åldern 6–16 år har skolplikt och vårdnadshavarna kan vitesföreläggas. För att inte delta i obligatoriska skolformer krävs giltiga skäl, till exempel sjukdom eller beviljad ledighet. Hemkommunen ska se till att skolpliktiga barn som inte går i kommunens förskoleklass, grundskola eller

---

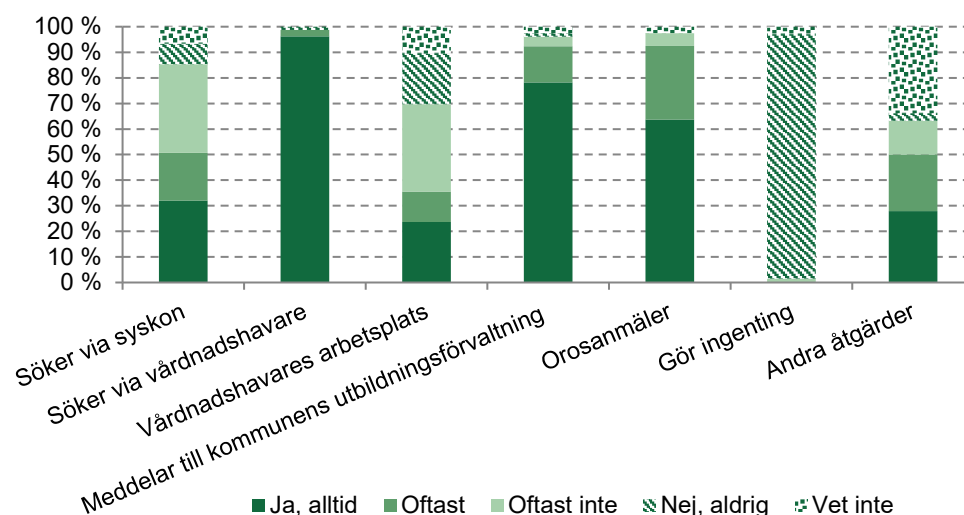
²⁶ 14 kap. 1 § socialtjänstlagen

grundskola på något annat sätt får föreskriven utbildning.²⁷ Om en elev är borta från skolan måste rektorn utreda orsaken till frånvaron och informera skolans huvudman.²⁸ Fokus i en skolpliktsutredning är att identifiera orsakerna till frånvaron inför beslut om åtgärder. Ärendet följs sedan upp av skolan fram till dess att eleven skrivs ut från skolan när den sannolikt inte finns kvar i landet.

Utbildningsförvaltningarna beskriver att de på olika sätt försöker få kontakt med vårdnadshavare: e-post, telefon, Eniro, sociala medier, tidigare skola eller förskola, hyresvärdar, föreningar och tidigare hemkommun. Många kontrollerar med Försäkringskassan, Skatteverkets flytt- eller utvandringsanmälan eller Socialtjänsten via familjeenheten. En del kommuner skickar rekommenderade brev till vårdnadshavare med hänvisning till Skollagen 2010:800, 7 kap. §20 och §23. Om brevet löses ut, men vårdnadshavaren inte hör av sig, anmäls ärendet via verksamhetschefen för möjlig åtgärd, som polisanmälan, vitesföreläggande²⁹ eller eventuell orosanmälan till socialförvaltningen, vilket även görs direkt om brevet inte löses ut.

Resultaten visar att barn som är folkbokförda i Sverige som inte går i skolan och inte heller går att få kontakt med, sannolikt inte längre i bor i Sverige. Skolplikten gäller inte om barnet varaktigt vistas utomlands, oavsett om barnet fortfarande är folkbokfört i Sverige.³⁰

Figur 1 Kommun/utbildningsförvaltningens åtgärder när elever som är folkbokförda i kommunen inte kommer till skolan och det saknas information om var eleverna är

Om en elev är borta från skolan är det framför allt tre åtgärder som används; försöker kontakta vårdnadshavaren, kontaktar utbildningsförvaltningen samt gör en orosanmälan. En skillnad mot BVC och tandvården är att kommunen

²⁷ 7 kap. 21 § skollagen

²⁸ 7 kap. 19 a § skollagen

²⁹ Viteslagen (1985:206)

³⁰ 7 kap. 2 § skollagen

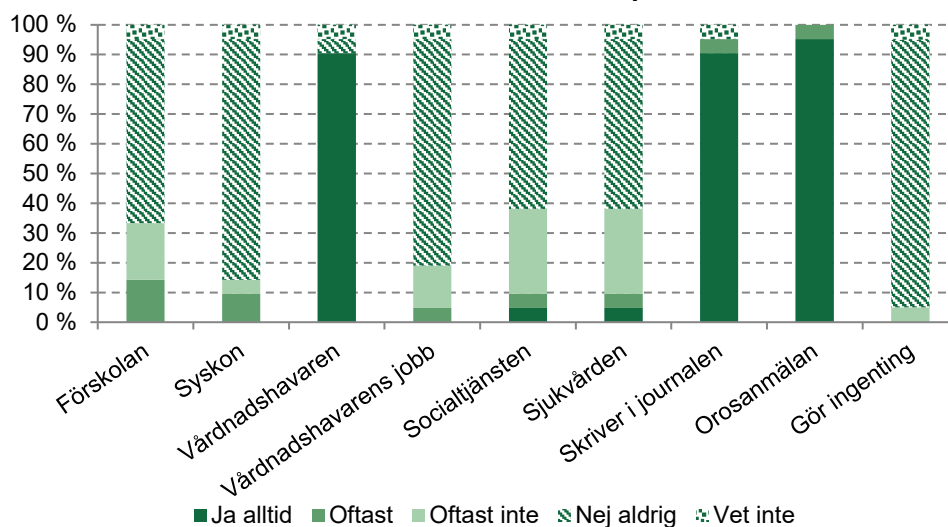
i högre grad söker barnet via syskonens skola samt vårdnadshavarens arbetsplats och i lägre grad orosanmäler ärendet. Det är ca 0,3 procent av barnen som inte går att få kontakt med och som berörs av åtgärderna ovan.

Barntandvården gör upprepade kontaktförsök och orosanmäler i stort sett alltid vid utebliven kontakt

Barntandvården är inte obligatorisk för barn, men uppdraget till barn- tandvården att erbjuda vård är obligatoriskt. Vårdnadshavare till folkbok- förda barn behöver aktivt tacka nej till vård för att kallelser inte ska skickas ut. Tandvården ska alltid göra en bedömning av hur föräldern tänkt lösa barnets tandvårdsbehov. De flesta regionerna har riktlinjer och skrivna rutiner vid uteblivande från tandvårdsbesök avseende barn till och med 17 år.

Om barnet inte kommer efter kallelse hanterar regionerna det på ganska lika sätt eftersom det finns rutiner för detta. Utgångspunkten är att barn och ungdomar har rätt till regelbunden och fullständig tandvård. Om barnet uteblir från ett bokade besök skickas en ny kallelse till vårdnadshavaren som ofta följs upp med telefon, brev eller sms. Om barnet uteblir från två bokade besök ska orsaken utredas i samband med personlig kontakt. Om det inte går att få kontakt trots upprepade försök skickas ett brev till vårdnadshavaren med information om att barnet har rätt till tandvård enligt lag och att en orosanmälan skickas till socialtjänsten. Tandvårdspersonal har anmälnings- skyldighet att upprätta en orosanmälan till socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa eller riskerar att fara illa.³¹ Om barnet uteblir även från nästa års besökstillfälle upprepas proceduren och anmälan skickas till socialtjänsten igen. Ibland vet tandvården att barnet inte finns på orten eftersom det inte går i förskola eller skola och då görs ingen orosanmälan.

Figur 2 Barntandvårdens åtgärder vid utebliven kontakt med barn och vårdnadshavare efter kallelser och påminnelser

³¹ 14 kap. 1 § socialtjänstlagen

I figuren illustreras barntandvårdens åtgärder vid utebliven kontakt. Cirka 0,6 procent av barnpatienter med sina vårdnadshavare gick det inte att komma kontakt med, trots oftast ambitiösa försök. De vanligaste åtgärderna är att kontakta vårdnadshavaren, skriva i journalen och lämna orosanmälan. Dessa åtgärder görs i nästan alla fall.

En stor region har skapat EAB-gruppen, ”ej avhörda barn”, dit barnets personnummer skickas från regionens alla tandvårdskliniker.³² Gruppen läser barnets journal och försöker få tag i vårdnadshavare. Olika skäl kodas in: barn går till icke ansluten tandvård, barn omhändertagna, barn i specialistvård, barn tillfälligt utomlands. Om skäl inte finns skickas en orosanmälan till socialtjänsten. Rekommenderade brev skickas och om brevet kommer tillbaka med adressaten okänd skickas en impuls till Skatteverket för utredning. Andra regioners barntandvård har inte en speciell grupp, men en del kliniker gör bosättningsutredningar.

Barnvårdscentralerna gör upprepade kontaktförsök och orosämalar i hög utsträckning vid utebliven kontakt

Barnvården är frivillig och vårdnadshavare till folkbokförda barn behöver aktivt tacka nej till vård för att BVC ska sluta skicka kallelser. Regionerna har olika arbetssätt för hur man kallar barn till BVC. Vanligast är att BVC skickar en kallelse med förslag på tid. Om vårdnadshavaren varken kommer eller hör av sig försöker BVC komma i kontakt på olika sätt. En del BVC ringer, medan andra skickar två eller tre påminnelser och därefter ett brev där man meddelar att man verkligen vill ha kontakt med familjen och skriver att man måste göra en orosanmälan till socialtjänsten³³ om vårdnadshavaren inte tar kontakt.

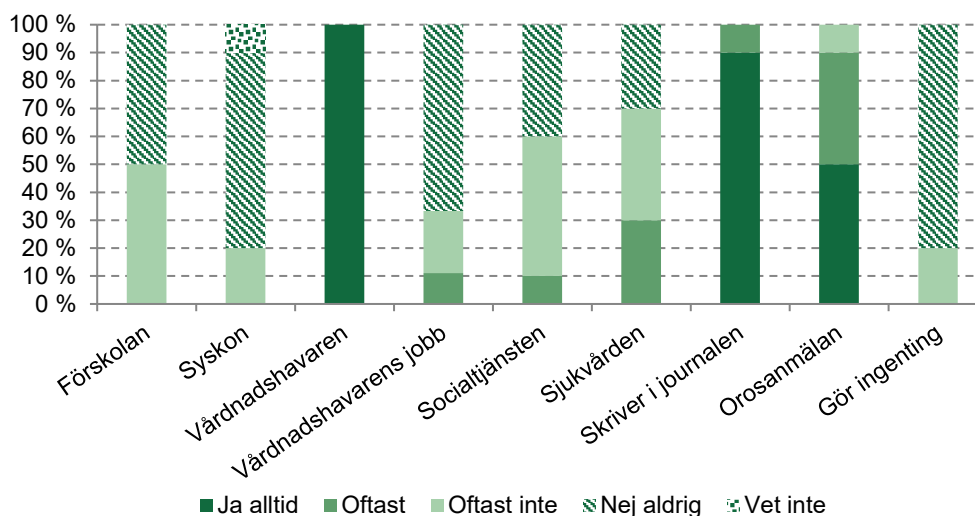
Anmälan till socialtjänsten görs efter cirka tre till åtta veckor, men dessförinnan letar medarbetare från BVC intensivt efter barnet och kontaktförsök fortsätter med e-post, telefon, sms och i vissa fall genom uppsökande i hemmet. Se figur 3 hur ansträngningarna att komma i kontakt fördelar sig på olika personer eller organisationer som kontaktas. När barn och vårdnadshavare inte är kontaktbara beror det sannolikt på att de inte finns i landet.

---

³² Se bilaga 7 för en beskrivning av EAB-gruppens arbete.

³³ 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453)

Figur 3 Aktörer som BVC kontaktar vid utebliven kontakt med barn och vårdnadshavare efter kallelser och påminnelser

Som figur 3 visar så försöker man alltid nå vårdnadshavaren. Detta beror troligen på att för att kontakta andra behövs vårdnadshavarens tillstånd. Man skriver också nästan alltid i journalen men har en något lägre grad av orosanmälningar än barntandvården och kommunerna. BVC uppmanas i rikshandboken i barnhälsovård att införa rutiner för att personalen ska känna trygghet och få vana vid orosanmälningar.³⁴

I flera regioner är sköterskor dock tveksamma till att anmäla till socialtjänsten eftersom de inte får någon återkoppling och inte vet vilka konsekvenser en anmälan får. Att vårdnadshavare har förtroende för BVC upplevs ibland som viktigare, särskilt om det finns problem inom familjen. Personal motiverar sin ovilja att anmäla till socialtjänsten med att man vill hjälpa föräldrar och barn och inte förstöra relationen, vilket illustrerar att det ibland finns en diskrepans mellan personalens syn på sitt uppdrag och BVC:s skyldigheter.³⁵

Föräldrabalken är starkare än barnkonventionen, vilket ibland skapar etiska problem för både BVC och barntandvården. Vårdnadshavare måste aktivt tacka nej till vården, i annat fall försöker både BVC och barntandvården nå barnen med olika grad av systematiskt sökande. Skäl som nämns i intervjuerna till varför föräldrar inte tar med barnen till BVC eller barntandvården är bland annat att föräldrar upplever att det inte finns behov, att de inte har tid eller ordnar vården privat. Båda organisationerna har etiska funderingar när den ena av vårdnadshavarna inte tillåter barn få vård medan den andra vårdnadshavaren vill. Resultatet blir alltid att den vårdnadshavare som inte vill att barnet ska få vård som får sin vilja igenom. Ett önskemål från flera regioner är att samarbetet mellan barntandvården och socialtjänsten ska fungera bättre.

³⁴ Rikshandboken.se

³⁵ Eriksson K, Persson K, BVC sjuksköterskors erfarenheter och reflektioner av att arbeta med barn som misstänks fara illa, Högsolan i Gävle, 2017

Att alternativet ”Gör ingenting” anges i några fall är troligen en följd av att nyanlända familjer som är placerade på en ort men helt plötsligt blir placerade någon annanstans och inte har fullständigt personnummer, vilket gör dem svåra att spåra. I dessa båda fall är det oklart var gränsen går för när man ska göra orosanmälningar.

Hur underrättelser hanteras av kommunerna, Skatteverket och Försäkringskassan

I föregående kapitel analyserades hur regioner och kommuner utreder vad som hänt med barn som inte dyker upp på skola, tandvård eller BVC. Om det till exempel visar sig att ett barn inte längre bor i Sverige är nästa steg att underrätta andra berörda myndigheter om det. I detta kapitel beskrivs att kunskap om underrättelseskyldighet generellt har varit begränsad hos myndigheter, kommuner och organisationer.³⁶ Det har dock på många håll, inte minst hos många av kommunerna, påbörjats ett arbete för att förbättra såväl rutiner som kompetens på området.

Begränsad omfattning på underrättelser

Under 12-månadersperioden fram till och med oktober 2020 lämnades cirka 2 000 underrättelser på grund av utlandsvistelse/bosättning till Försäkringskassan vilka därefter ledde till utredning av bosättning.

Lagstiftaren har formulerat att tröskeln ska vara låg för att en underrättelse ska lämnas. Därför är det tillräckligt med ett antagande om ett felaktigt beslut eller en felaktig utbetalning för att uppgifter ska lämnas. De organisationer som omfattas av lagen lämnar emellertid underrättelser i låg grad vilket kan bero på att underrättelseskyldigheten fortfarande är relativt okänd bland anställda på många myndigheter och att den därför tillämpas i för låg utsträckning. Utbildning behövs för att öka kunskapen om att lagstiftningen finns och om hur man gör för att skicka underrättelser. Handläggare är osäkra på vilken information som de får eller ska lämna i underrättelsen och i vilka situationer de faktiskt är skyldig att skicka underrättelser. Handläggare tycker att administrationen runt underrättelsen är komplicerad med olika regler för hur man lämnar uppgifter beroende på till vem de ska lämna och tar tid. Incitamentet för att skicka underrättelser är en tjänstemans skyldighet och omsorg om välfärdssystemet i sin helhet.³⁷

Hanteringen av underrättelser sker till stor del manuellt och skickas med vanlig post. Det skulle gå snabbare och vara säkrare om hanteringen digitaliserades. Organisationerna som omfattas av lagen har olika förutsättningar, bland annat när det gäller utbyggt it-stöd och stöd i lagstiftningen vilket påverkar hur underrättelser kan lämnas. I dataskyddsförordningen finns regler för hur man lämnar ut personuppgifter på ett säkert sätt och det är

---

³⁶ SOU 2018:14 Bidragsbrott och underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen – en utvärdering.

³⁷ SOU 2018:14 Bidragsbrott och underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen – en utvärdering

många moment som en handläggare måste ha kunskap om. Bäst är om ett gemensamt it-stöd för uppgiftslämnandet finns men näst bäst är att använda de digitala lösningar som finns. Nu används vanligen begreppet medium för automatiserad behandling av personuppgifter vilket innebär till exempel elektroniska formulär, e-post och USB-minnen. Det anses säkert att lämna underrättelser via post eller medium för automatiserad behandling, undantaget vanlig e-post utan kryptering eller andra säkerhetslösningar. Inom Sverige använder flera myndigheter SGSI³⁸ som är ett säkert nätverk för utbyte av känslig information, till exempel för att lämna underrättelser, vilket därmed minskar it-säkerhetsrisker. Med SGSI kan e-post användas både mellan EU:s medlemsländer och mellan ett antal myndigheter och organisationer.³⁹ Inga kommuner är anslutna till SGSI ännu. Försäkringskassan ser det dock som ett betydligt säkrare sätt att kommunicera och uppskattar att hanteringen går betydligt snabbare än om den sker manuellt och ser i stort sett bara fördelar med att kommunicera digitalt.⁴⁰ Allmänheten är en aktör som lämnar information om möjliga felaktiga utbetalningar som impulser. Mellan november 2019 till oktober 2020 har allmänheten lämnat 586 impulser till Försäkringskassan som beror på att personer kan antas få felaktiga utbetalningar beroende på utlandsvistelse eller utlandsbosättning. Allmänhetens impulser är inte att betrakta som underrättelser då aktören inte lyder under lagen om underrättelseskyldighet men utgör alltså en större andel än underrättelser från Skatteverket.

Majoriteten av kommunerna meddelar Skatteverket och Försäkringskassan om barnen antas bo utomlands

I kommunens ansvar ingår att ha skolpliktsbevakning, det vill säga att bevaka att eleverna faktiskt går i skolan och deltar i utbildningen. När skolplikten upphör på grund av varaktig vistelse i utlandet upphör även hemkommunens ansvar för att skolplikten fullgörs, samt ansvaret för att finansiera elevens utbildning.⁴¹ Vid bedömningen av om en bosättning i ett annat land är varaktig är de faktiska förhållandena avgörande. Det ska handla om en verklig och varaktig bosättning på den utländska orten. Det finns ingen generell minsta tid för att bosättningen i utlandet ska anses varaktig, men en tumregel hos många kommuner är sex till nio månader på ett år.

Om eleven saknas ska rektor i elevens skola påbörja en utredning och lämna informationen till hemkommunen.⁴² De kommunala förvaltningarna kan upphandla digital personinformation från olika leverantörer för aviseringar veckovis eller annan vald period av in- och utflyttade, av födda och döda, och relevant information uppdateras i elevregistret. Relativt ofta brister

---

³⁸ Swedish Government Secure Intranet

³⁹ Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, IAF (Inspektionen för Arbetslöshetsförsäkringen), Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten och Arbetslöshetskassornas samorganisation samt Arbetslöshetskassorna.

⁴⁰ Ett starkare skydd för välfärdssystemen, Prop. 2018/19:132

⁴¹ 7 kap. 2 § skollagen

⁴² 7 kap. 19 a § skollagen (2010:800)

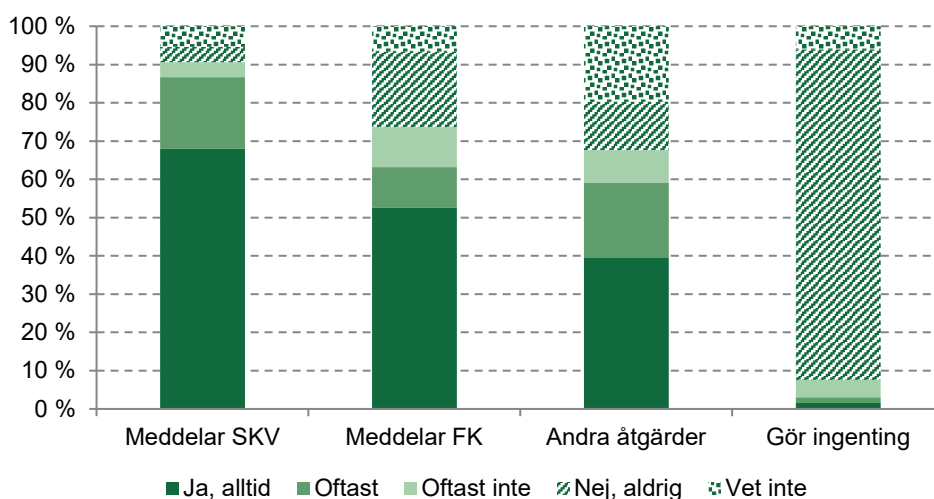

registervården i skolornas närvaroregistrering liksom uppföljningen av frånvaro. Det finns även ofta brister i samverkan mellan aktörerna kring eleverna.⁴³

Kommunen ska lämna uppgifterna om att elever saknas och bedöms vara varaktigt utomlands, och att skolplikten därmed upphör, till Skatteverket enligt folkbokförordningen och Folkbokföringslagen⁴⁴ samt till Försäkringskassan om antagande finns att felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet sker, i enlighet med lagen om underrättelseskyldighet.⁴⁵

Drygt 85 procent av utbildningsförvaltningarna uppger i enkäten att de alltid eller oftast anmäler till Skatteverket och drygt 60 procent meddelar alltid eller oftast Försäkringskassan om de antar att en elev som är folkbokförd i kommunen är bosatt utomlands, se figur 4.

Figur 4 Utbildningsförvaltningarnas åtgärder om det finns anledning att anta att elev och vårdnadshavare som är folkbokförda i kommunen är bosatta utomlands

Sekretess hindrar inte att en uppgift lämnas till en annan myndighet om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning.⁴⁶ Det betyder att inte bara skolan utan också socialtjänsten ska lämna underrättelser. Lagen om underrättelseskyldighet träder in för kommunen när skolan och kommunen bedömt eleven som varaktigt utflyttad. Detsamma gäller för socialtjänsten när de efter till exempel en orosanmälan gör en utredning av en familj och bedömer att de troligen flyttat utomlands. Detta eftersom familjen kan antas få socialförsäkringsförmåner på felaktiga grunder.

I många kommuner har man sett ett behov av att anställa särskilda handläggare, så kallade FUT-handläggare, som utreder antaganden om felaktiga

⁴³ SOU 2016:94, Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera

⁴⁴ § 2 Folkbokföringsförordning (1991:749), § 25 § 27 Folkbokföringslag (1991:481)

⁴⁵ Lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

⁴⁶ 10 kap 28 § Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) t.o.m. SFS 2020:620

utbetalningar.⁴⁷ Kommunerna har lagstöd för att lämna underrättelser på medium för automatiserad behandling vilket tillsammans med ökad kunskap borde både öka och underlätta att lämna underrättelser.

Skatteverket är endast utlämnare av underrättelser

Skatteverket beslutar inte om, och betalar inte heller ut, sådan ersättning som lagen om underrättelseskyldighet avser och är därmed bara skyldiga att lämna ut information. Skatteverket är alltså inte mottagare av underrättelser.⁴⁸ Skatteverket har möjlighet att lämna underrättelser till mottagare på medium för automatiserad behandling, men behöver en lagändring för att kunna lämna underrättelser på det sättet till arbetslöshetskassorna, eftersom dessa inte räknas som myndigheter vilket kan ses som ett av flera exempel på olika regleringar för myndigheter.

På folkbokföringsavdelningen på Skatteverket är alla handläggare skyldiga att lämna uppgifter när de har anledning att anta att en annan myndighet betalat ut en ersättning felaktigt. På avdelningen finns en organisation och ett nätverk med koordinatörer för felaktiga utbetalningar (FUT). Om handläggare efter en avslutad folkbokföringsutredning konstaterar att en person inte är bosatt i Sverige eller på en viss adress, kontrollerar de genom att i första hand fråga personen var hen bor. Handläggarna måste i utredningen ha fått kännedom om att utbetalningar har gjorts. Efter det är tröskeln låg för att skicka en underrättelse om antagande om felaktig utbetalning. Däremot får folkbokföringen inte undersöka om utbetalningar har gjorts bara för att kunna skicka en underrättelse, till exempel genom en extra slagning i LEFI⁴⁹. Det är inte ovanligt att Skatteverkets handläggare har kvalificerade misstankar om felaktigt utbetalda bidrag, men saknar konkreta underlag för det i utredningarna. Det är trots allt inte det som utredningarna riktar in sig mot, även om det kan vara ett incitament. Undantaget är barnbidrag som betalas ut automatiskt för barn i en viss ålder. Barnbidraget kan man alltså utgå från att personer mottar, och vid till exempel flytt utomlands kan man därför ha anledning att anta att det är felaktigt utbetalat. Handläggare hos Skatteverket kan även gå vidare och hämta information från olika myndigheter och undersöka bosättningen på andra sätt.

Vid en folkbokföringsutredning kan handläggare via programmet LEFI kontrollera utbetalningar från Försäkringskassan. LEFI innehåller även uppgifter om utbetalningar från andra myndigheter. Om folkbokföringen fick ta del av dessa uppgifter i syfte att lämna underrättelser skulle fler underrättelser kunna lämnas. Om det dessutom var möjligt att lämna

---

⁴⁷ SOU 2018:14 Bidragsbrott och underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen – en utvärdering

⁴⁸ Lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

⁴⁹ LEFI = Leverera Förmånsinformation. Serviceåtgärden Fråga LEFI nås via ÄHS (ärendehanteringssystemet). Syftet med serviceåtgärden är att för en specifik person sammanställa person- och förmånsinformation från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.

underrättelser maskinellt skulle underrättelsefrekvensen öka och man skulle dessutom få bättre statistik och veta till vilka myndigheter underrättelser lämnas.

Försäkringskassan både lämnar och tar emot underrättelser

Försäkringskassan har utvecklat en arbetsrutin för hur underrättelser ska hanteras. Exempelvis ska Försäkringskassan lämna en underrättelse till socialtjänsten om en handläggare i ett pågående ärende kan anta att det finns risk för eller att det görs felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd till den försäkrade. Det kan också vara så att Försäkringskassan har uppgifter om att en försäkrad är utlandsboende och samtidigt har studielån från CSN. Det kan då finnas anledning att anta att den försäkrade kanske inte har rätt till studielånet. I det fallet skickas en underrättelse till CSN.

När Försäkringskassan lämnar underrättelser till en annan myndighet är rutinen att göra det skriftligt i en mall. Där beskriver handläggaren varför hen antar att den andra myndigheten kan ha gjort en felaktig utbetalning eller fattat ett felaktigt beslut, vilken typ av ersättning det gäller och för vilken tidsperiod den kan ha betalats ut. Det är bara mallen med underrättelsen som ska skickas, inga andra handlingar ska bifogas. Förutom per post så kan underrättelsen lämnas på medium för automatiserad behandling. Försäkringskassan har lagstöd för detta.⁵⁰

Alla som lämnar underrättelser till Försäkringskassan om felaktiga utbetalningar ska helst göra det i en e-tjänst som heter *Tipsa om felaktiga utbetalningar eller bidragsbrott*.⁵¹ Försäkringskassan får då underrättelser på ett säkert och enhetligt sätt. Om en underrättelse kommer in till Försäkringskassan skriftligt på en blankett, eller om det uttrycks i text att det är en underrättelse, ska handläggaren som tar emot informationen skicka den till verksamhetsområde Kontroll, som ansvarar för att skapa ett ärende. Om underrättelsen kommer in muntligt ska handläggaren dokumentera informationen för att sedan skicka den till verksamhetsområde Kontroll.

---

⁵⁰ Förordning (2003:766) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration, Utlämnande på medium för automatiserad behandling

⁵¹ https://www.forsakringskassan.se/kontakt/kundcenter_privat/om-du-misstanker-felaktiga-utbetalningar-eller-bidragsbrott/tipsa-om-du-misstanker-bidragsbrott#/forsteg

Omfattningen av felaktiga utbetalningar till hushåll med barn som är folkbokförda i Sverige men bor utomlands

I detta kapitel redovisas en uppskattning av hur stor omfattningen är av felaktiga utbetalningar till hushåll med barn som är folkbokförda i Sverige men som antas bo utomlands. Uppskattningen utgår från barnbidraget eftersom barn är relativt enkla att följa via skolan, barnavårdscentralen och barntandvården. En uppskattning görs också av omfattningen av felaktiga utbetalningar för tio av de totalt 19 bosättningsbaserade förmånerna. Dessa förmåner är föräldrapenning på lägstanivå och grundnivå, barnbidrag, underhållsstöd, sjukersättning, aktivitetsersättning i form av garanti-ersättning, assistansersättning, bostadsbidrag, omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning samt bostadstillägg.

Minst 0,3 procent av barn som får barnbidrag och deras familjer är folkbokförda i Sverige trots att de bor utomlands

Inom ramen för analysen har andelen barn i åldern 0–16 år skattats som har varit folkbokförda i Sverige år 2019 trots att de sannolikt inte bor i landet. Skattningen bygger på uppgifter om antalet orosanmälningar som kommunen respektive barntandvården gjorde 2019 på grund av att de inte hittar elever eller vårdnadshavare. Dessa uppgifter kommer från utbildningsförvaltningarnas enkätsvar och från intervjuerna med representanter i det nationella tandvårdsnätverket. Svaren från BVC gav inte tillräckliga underlag för att göra skattningar.

Skolpliktsutredningar genomfördes i genomsnitt för 1,1 procent av alla eleverna i åldern 6–16 år (5 391 utredningar av 482 203 elever) under 2019. Utbildningsförvaltningarna svarade att 0,3 procent av det totala antalet barn inte går att hitta, trots ambitiösa ansträngningar och därför har de orosmält barnen då de inte vet var barnen är och därför känt oro. Eftersom de inte hittas bor de sannolikt inte kvar i landet. Mellanskillnaden på 0,8 procent-

enheter mellan andelen skolpliktutredningar och andelen orosanmälningar kan förklaras med att:

- det i skolpliktsutredningar har framkommit att ett antal elever har flyttat utomlands och skolan har skrivit ut dem eftersom skolplikten inte kvarstår
- ett antal elever har flyttat utomlands och familjen har meddelat Skatteverket, men folkbokföringen har varit sena med att föra in förändringen
- ett antal av eleverna hittas i Sverige.

Från enkätsvaren från utbildningsförvaltningarna är skattningen att 0,3 procent av eleverna är försvunna och inte går att hitta och med stor sannolikhet kan antas inte vara kvar i Sverige. Men en del försvunna barn som inte går att hitta har förvaltningarna ändå fått information om, vanligen att de tillsammans med sin familj flyttat till ett annat land. Det finns dock ingen exakt siffra på antalet barn som hittats utomlands i materialet.

Utifrån tandvårdens svar är skattningen att 0,6 procent av barnen bor utomlands eftersom de inte går att få kontakt med och som kan antas få felaktigt utbetalda barnbidrag. Under 2019 orosanmäldes 0,6 procent av barnpatienterna hos barntandvården i åldern 6–16 år på grund av att det inte gick att få kontakt med vare sig barn eller vårdnadshavare. Tandvården träffar sina barnpatienter cirka en gång per år vilket leder till att letandet efter barn som inte kommer till kallelser hanteras under en kort period till skillnad från skolan där perioden kan pågå längre period och därigenom får bredare möjlighet till information om var barn finns. Därmed orosanmäler tandvården i högre utsträckning eftersom de har sämre förutsättningar att få information om var barn befinner sig. Tandvården hittar också en del barn efter sökinsatser, särskilt de regioner som har speciella team för uppgiften.

Skattningarna på 0,3 procent för utbildningsförvaltningarna och 0,6 procent för tandvården är taget ifrån orosanmälningar från respektive organisation. Bakom procentsatserna finns tre kriterier uppfyllda: att vara folkbokförd i Sverige, bo utomlands och inte har meddelat förändring i boendet till Försäkringskassan. Procentsatserna är de faktiska värden som finns från materialet. Båda dessa skattningar bygger på antaganden och avgränsningar som innebär att de sannolikt är underskattningar. Det handlar framförallt om att procentsatserna blir högre om man räknar med de barn med familjer som inte är kontaktbara men inte orosanmäls i de fall barntandvården eller skolan hittar information om att barnen med familj flyttat utomlands. Om ett barn hittas och den som letar inte känner oro för barnet så kommer det inte att orosanmälas.

Den sannolika andelen barn som inte bor i Sverige trots att de är folkbokförda i landet bedöms till följd av detta vara mellan 0,3 och 0,6 procent. I antal rör det sig om mellan 6 000 och 12 000 barn.

Omfattningen av felaktigt utbetalda bosättningsbaserade förmåner på grund av att familjer inte bor i Sverige uppskattas vara minst 150 miljoner kronor

Utifrån ovanstående skattningar av omfattningen av felaktig folkbokföring skattar vi i detta avsnitt hur stor omfattningen är av felaktiga utbetalningar av barnbidraget och ytterligare nio bosättningsbaserade förmåner.

Skattningarna gäller samma population som ovan, det vill säga hushåll som uppbär barnbidrag och som är folkbokförda i Sverige men antas bo utomlands. För denna population uppgick de felaktiga utbetalningarna av bosättningsbaserade förmåner till minst 158 och sannolikt mer än 319 miljoner kronor för 2019.

En person kan ha flera olika bosättningsbaserade förmåner samtidigt. Det innebär att man inte kan summera antalet mottagare för de olika förmånerna. För att uppskatta storleken på de felaktiga utbetalningarna av övriga bosättningsbaserade förmåner används schablonberäkningarna från Försäkringskassans modell för att beräkna den minskade kostnaden vid förhindrande av felaktiga utbetalningar.⁵² I schablonen skattas hur stor andel av barnfamiljer som bor utomlands som har haft andra ersättningar från Försäkringskassan utifrån hur det ser ut för gruppen barnfamiljer i stort.

Antaganden i beräkningarna

För att kunna uppskatta omfattningen av felaktigt utbetalda barnbidrag och övriga bosättningsbaserade förmåner, har ett antal antaganden gjorts.

Barnbidrag

- Barnbidrag uppbärs för alla barn som är frånvarande från skolan och som det inte går att komma i kontakt med. Anledningen till frånvaron är att familjen antas bo utomlands, vilket leder till en felaktig utbetalning av barnbidraget.
- Svaren från de kommuner som besvarat enkäten är representativa för samtliga kommuner.
- Svaren på de enkätfrågor som endast berör ett fåtal åldersgrupper av barn är representativa för alla åldersgrupper.
- Om barnbidrag betalades ut under 2019 tas barnet och föräldern med i studiepopulationen.

---

⁵² Se bilaga 1: Försäkringskassans modell för att beräkna den minskade kostnaden när felaktiga utbetalningar har förhindrats

Andra bosättningsbaserade förmåner⁵³

- Antagandena för felaktiga utbetalningar av barnbidraget gäller även indirekt för de bosättningsbaserade förmånerna. Antagandet är att de föräldrar som felaktigt uppstår barnbidrag på grund av utlandsflytt avanmäler sig inte heller från andra bosättningsbaserade förmåner.
- Samma källa som lett till en felaktig utbetalning av barnbidrag, har även lett till felaktiga utbetalningar från övriga bosättningsbaserade förmåner. Det vill säga, att om barnbidraget har betalats ut felaktigt har även de andra bosättningsbaserade förmånerna betalats ut felaktigt.
- Andelen förmånstagare som sannolikt har uppburit felaktiga utbetalningar uppskattas vara densamma för de andra bosättningsbaserade förmånerna som för barnbidraget.

Uppskattade felaktiga utbetalningar för bosättningsbaserade förmåner

De uppskattade felaktiga utbetalningarna av barnbidrag, för barn mellan 0 och 16 år, uppgår till mellan 90 och 180 miljoner per år. Dessa skattningar bygger på att mellan 0,3 och 0,6 procent, av de hushåll med barn som är folkbokförda i Sverige kan antas bo utomlands.

Våra skattade belopp för barnbidraget är högre än vad KUT-delegationen⁵⁴ kommer fram till. Delegationens beräkningar, som bygger på en registerstudie, visar att cirka 0,2 procent av barnbidragskostnaden, cirka 67 miljoner kronor per år, felaktigt har utbetalats för att de försäkrade felaktigt har varit folkbokförda i Sverige.⁵⁵

En annan referenspunkt är förhindrade felaktiga utbetalningar på grund av utlandsvistelse för barnbidrag, som verksamhetsområde Kontroll på Försäkringskassan redovisar. Det beloppet uppgick till 209 miljoner kronor under perioden november 2019 till oktober 2020.

I tabell 1 redovisas hur många hushåll med barn som kan skattas tog emot felaktiga utbetalningar av barnbidraget och ytterligare nio bosättningsbaserade förmåner. Också det totala felaktiga beloppet för dessa förmåner skattas.

---

⁵³ Andra bosättningsbaserade förmåner: bostadsbidrag, underhållstöd, omvårdnadsbidrag, merkostnadsersättning, assistansersättning, sjukersättning i form av garantiersättning, aktivitetsersättning i form av garantiersättning, bostadstillägg, föräldrapenning på lägstanivå och grundnivå.

⁵⁴ Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen, med uppdrag att motverka överutnyttjande av och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

⁵⁵ SOU 2019:59 Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen, kap 4.2.3

Tabell 1 Skattat antal hushåll med barn som fick felaktiga utbetalningar och skattad storlek på de felaktiga utbetalningarna, för 2019. Baserat på resultatet att 0,3 procent samt 0,6 procent av hushållen med barn är folkbokförda i Sverige men kan antas bo utomlands

Förmån	Antal unika hushåll med barn för vilka bidrag betalades ut 2019	Storlek på förmånen 2019, kr/månad*	Totalt utbetalat belopp 2019, Mkr	Uppskattad storlek på felaktiga utbetalningar 2019 (0,3%), Mkr	Uppskattad storlek på felaktiga utbetalningar 2019 (0,6%), Mkr
Allmänt barnbidrag för barn 0–16 år ⁵⁶	2 026 805	1 250	30 402	91	182
Bostadsbidrag ⁵⁷	179 718	2 200	4 744	14	28
Underhållstöd ⁵⁸	220 980	1 573	4 535	14	27
Assistansersättning	2 034	158 500	3 868	12	23
Flerbarnstillägg ⁵⁹			3 739	11	22
Vårdbidrag inkl. merkostnadsersättning	59 281	4 370	3 108	8	19
Omvårdnadsbidrag ⁶⁰	1 854	4 844	108	323 000 kr	646 000 kr
Merkostnadsersättning	230	1 938	5	16 000 kr	32 000 kr
Föräldrapenning på lägstnivå och grundnivå	409 826	180*	1 697	5	10
Sjukersättning i form av garantiersättning	5 271	9 316	589	2	4
Bostadstillägg	5 438	3 100	202	600 000 kr	1
Aktivitetsersättning i form av garantiersättning	1 376	7 878	130	390 000 kr	780 000 kr
Totalt	-	-	-	158	319

Anm.: Storleken på förmånen föräldrapenning på lägstnivå och grundnivå anges i kr/dag.

Storleken på de felaktiga utbetalningarna av bostadsbidrag har beräknats för unika föräldrar i Sverige som uppbär bostadsbidrag samtidigt som barnbidrag. Det innebär ett totalt skattat belopp på mellan 14 miljoner och 28 miljoner kronor för 2019.

Det skattade beloppet för sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning samt bostadstillägg beräknas på samma sätt som för bostadsbidrag, eftersom ingen av ersättningarna är en funktion av antalet barn. Detta innebär att de felaktiga utbetalningarna uppskattas till minst två

⁵⁶ EU-familjeförmåner för barn som har rätt till barnbidrag är exkluderade i volymen.

⁵⁷ Totalt utbetalat belopp för EU-familjeförmåner för barn som har rätt till bostadsbidrag i form av särskilt bidrag för hemmavarande barn samt särskilt bidrag för barn som bor växelvis och umgängesbidrag är exkluderade i volymen.

⁵⁸ Underhållsstöd beräknas till den månad då barnet fyller 19 år. Ersättningen för barn 0–10 år är 1 573 kronor i månaden, för barn 11–14 år 1 723 kronor i månaden och för barn 15–18 år 2 073 kronor i månaden.

⁵⁹ Beloppet är inte baserat på antal barn utan på totalbeloppet; detta innebär att det inkluderar även barn över 16 år. Totalt utbetalat belopp för EU-familjeförmåner för barn som har rätt till flerbarnstillägg är exkluderade i volymen.

⁶⁰ De barn som uppbär både Omvårdnadsbidrag och Vårdbidrag är endast medtagna i vårdnadsbidragskolumnen. Det är knappt 6000 barn mellan noll till 16 år som har fått omvårdnadsbidrag under 2019.

och sannolikt mer än fyra miljoner kronor för sjukersättning, minst 400 000 och sannolikt mer än 800 000 kronor för aktivitetsersättning och minst 600 000 och sannolikt mer än en miljon kronor för bostadstillägg.

Totalt uppskattas de felaktiga utbetalningarna för vårdbidrag, omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning till minst 8 och sannolikt mer än 19 miljoner kronor. Dock kunde en person uppbära alla tre ersättningarna under 2019, eftersom vårdbidraget, inklusive merkostnadsersättningen, detta år ersattes av förmånen omvårdnadsbidrag med tillhörande merkostnadsersättning. Vårdbidraget övergår dock inte automatiskt till den nya ersättningen, utan den försäkrade behöver själv ansöka om det nya omvårdnadsbidraget. För att beräkna storleken på de felaktiga utbetalningarna för denna förmån måste både det gamla vårdbidraget och det nya omvårdnadsbidraget tas med. För att undvika att hushåll med barn i åldern 0–16 år som under 2019 hade båda ersättningarna ska räknas två gånger har de bara inkluderats i posten för vårdbidraget. Därmed kan beloppet för vårdbidraget vara överskattat, medan beloppet för omvårdnadsbidraget kan vara underskattat. Det totala beloppet stämmer dock för de båda tillsammans.

För föräldrapenning skattas de felaktiga utbetalningarna för 2019 vara minst fem miljoner och sannolikt mer än tio miljoner kronor per år. Till skillnad från de andra bosättningsbaserade förmånerna betalas inte föräldrapenning på lägsta- och grundnivå ut månadsvis utan är dagsbaserade, och uttaget är beroende på behovet hos förmånsmottagaren. Dock har förmånen ett fast belopp, 180 kronor per dag. Det togs i genomsnitt ut 23 dagar med föräldrapenning på lägstanivå per barn under 2019.

Diskussion

Bedömningen av om en person är försäkrad är viktig för Försäkringskassan eftersom den är grunden till om personen kan ha rätt till socialförsäkringsförmåner. När en person beviljas en förmån från Försäkringskassan finns information i beslutsbrevet om vilka skyldigheter som finns som att anmäla ändrade förhållanden som kan ha betydelse för rätten till förmånen ifråga, till exempel flytt utomlands. Men, ju längre tid en förmån löper desto större är risken att informationen i beslutet, som personen en gång fick, faller i glömska. Det kan också vara så att personen av olika skäl inte förstått informationen i beslutet och den anmälningsskyldighet som finns. Ibland förekommer också en uppfattning om att rätten till förmåner finns kvar för att man är svensk medborgare, även om man flyttar utomlands.

Alla som flyttar från Sverige ska meddela det till Skatteverket. En straffbestämmelse om folkbokföringsbrott infördes den 1 juli 2018. Detta innebär att en person som lämnar felaktiga uppgifter inför ett beslut om folkbokföring döms till böter eller fängelse vilket också gäller den som inte fullgör sin anmälningsskyldighet. Skatteverket skattar att också inom Sverige finns omkring 200 000 felaktigt folkbokförda personer, till exempel studenter som är skrivna hos föräldrarna utan att bo där eller föräldrapar där den ena föräldern är skriven hos sin förälder trots eget hem och familj. I augusti 2020 var nästan tio och en halv miljoner personer folkbokförda i Sverige. Det är svårt att veta det verkliga antalet som är bosatta här eftersom många är folkbokförda i Sverige trots att de egentligen bor utomlands och många är bosatta i landet utan att vara folkbokförda.

Enligt Försäkringskassans senaste prognos beräknas myndighetens utgifter vara 227 miljarder kronor under 2021. Bosättningsbaserade förmåner som betalas ut felaktigt när barn och deras familjer flyttat utomlands skattas i den här analysen till mellan 150 och 300 miljoner kronor per år. I jämförelse med den totala siffran för myndighetens utgifter kan 300 miljoner kronor verka lite. Men, oavsett summa strävar Försäkringskassan alltid efter att felaktiga utbetalningar ska minimeras. Delegationen för korrekta utbetalningar (KUT) landade på en summa av 67 miljoner kronor i 2018 års utgifter för den bosättningsbaserade förmånen barnbidrag vilket i denna utredning i 2019 års utgifter skattas till mellan 91 och 182 miljoner kronor.

Felaktiga utbetalningar går att minska genom att Försäkringskassan och andra organisationer samverkar mer systematiskt än nu gällande barn som försvinner. Skatteverket är en central aktör för myndigheternas samverkan då det är vanligare att anmälan görs dit än till andra myndigheter. Därför är det viktigt att Skatteverket får möjlighet och resurser till att underhålla

folkbokföringsdatabasen så att den uppdateras snabbt och korrekt för bland annat Försäkringskassans arbete mot felaktiga utbetalningar.⁶¹

Troligen kommer en viss förbättring åstadkommas genom att även kommuner sedan 1 jan 2020 omfattas av kravet att lämna underrättelser med anledning av en elevs frånvaro och det är okänt var eleven befinner sig.

Att kommuner regioner inte alltid får återkoppling på lämnade underrättelser är emellertid ett irritationsmoment som framkommit i denna utredning där en förändring troligen skulle öka motivationen att lämna underrättelser. Motiv till önskemålet är både att den som informerar vill veta var barnen är och att säkert kunna stryka barnen ur de register de är inskrivna som patienter eller som elever. För att Försäkringskassan ska kunna lämna återkoppling behövs regelförändring i sekretesslagstiftningen.

Sammanfattningsvis visar resultatet att **ett antal behov behöver uppfyllas** för att det ska fungera smidigt för enskilda personer och för myndigheterna. Det har visat sig att personer inte uppfattar att det är en skyldighet att meddela förändring i boendet till Försäkringskassan och inte heller att det finns legala krav att personer som flyttar ska meddela det till Skatteverket. **Behovet av information till personer** kan möjligen utökas till att de organisationer som arbetar med barn får stöd både från Skatteverket och från Försäkringskassan för att minska mängden felaktiga utbetalningar och konsekvenser i form av återbetalning.

Ett annat behov är att **alla myndigheter som lyder under underrättelselagen måste använda lagstiftningen** om det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd har beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp, och underrättar den myndighet eller organisation som har fattat beslutet.

Det är en betydande andel flyttningar som inte anmäls direkt till Försäkringskassan men där flytten anmäls till Skatteverket som i sin tur delar informationen med Försäkringskassan. Möjligen kan individen uppleva att det borde räcka med att anmäla en förändring som att flytta till en enda myndighet men det finns flera anledningar till varför det behöver anmälas också till Försäkringskassan. Dessa härrör från att både Skatteverket och Försäkringskassan har utredningsskyldighet att kontrollera riktigheten i uppgifter vilket medför att myndigheterna är skyldiga att undersöka uppgifter om bosättning som finns i ansökan. Att ändra så att uppgifterna bara behöver anmälas till en instans skulle innebära omfattande lagändringar.

Även om respektive myndighet har och vill ha egen kontroll på anmälningar så finns det möjligheter som skulle underlätta arbetet mot felaktiga utbetalningar. Ett exempel är att handläggare på Skatteverket som utreder folkbokföring inte har mandat att använda programmet LEFI för att se utbetalningar från bland andra Försäkringskassan. Om folkbokföringen fick

---

⁶¹ Riksrevisionen 2017:23 Folkbokföringen – ett kvalitetsarbete i uppförsbacke

ta del av dessa uppgifter i syfte att lämna underrättelser skulle fler underrättelser kunna lämnas. Om det dessutom var möjligt att lämna underrättelser maskinellt skulle underrättelsefrekvensen öka och man skulle dessutom få bättre statistik och veta till vilka myndigheter underrättelser lämnas.

I ökad utsträckning skulle både Skatteverket och Försäkringskassan kunna arbeta framgångsrikt med de uppgifter som båda myndigheterna har. Exempel på det är när väldigt många personer är folkbokförda på samma adress, att många personer är folkbokförda på samma postbox eller c/o adress. Försäkringskassan arbetar både med kontroller och efterkontroller för att få information om var personer faktiskt bor och därmed kan omfattas av försäkringen eller ej. Data byggs upp med indikatorer som kan matchas mot individ eller grupp för att göra fördjupade kontroller.

Ur ett barnperspektiv är det viktigt att Försäkringskassan och Skatteverket meddelas om ett barn är frånvarande. En utredning behöver göras vare sig barnet flyttat eller om barnet lever i utanförskap, kanske i social misär. Kunskap om var barn vistas och under vilka förhållanden är angeläget då skolplikten ska uppfyllas, vaccinationsprogram och hälsa ska följas upp, preventionstandvård ska genomföras mm för att rättigheter och skyldigheter ska tillgodoses. Om barnet lever i utanförskap i Sverige kan konsekvenserna bli svåra och irreparabla. Är barnet i annat land ska folkbokföringen snarast rättas för att minska onödig administration i form av planering av skolgång och olika uppföljningar. Har Försäkringskassan betalat ut förmåner på felaktiga grunder till barnets föräldrar riskerar de att få ett återbetalningskrav som i värsta fall kan leda till skuldsättning och ärende hos Kronofogden samt en eventuell polisanmälan från Försäkringskassans sida.

Att kommunerna lämnar underrättelser till Försäkringskassan är viktigt och positivt ur både barnperspektiv och perspektivet felaktiga utbetalningar. Försäkringskassan ser det av samma anledningar som angeläget att regionerna också ska få samma legala möjlighet. Både kommuner och regioner gör ansträngningar för att hitta försvunna barn och ett försvunnet barn är en stark indikator på att barnet med familj inte längre bor i Sverige och då troligen inte heller omfattas av försäkringen.

Referenser

Begler A-M, Ystad kommun, Till skydd för barnen – Om skolplikt och anmälningsskyldighet, 2019

Brå, Intyget som dörröppnare till välfärdssystemet 2015

Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen, Läckaget i välfärdssystemen, Rapport 4, 2019

Eriksson K, Persson K, BVC sjuksköterskors erfarenheter och reflektioner av att arbeta med barn som misstänks fara illa, Högskolan i Gävle, 2017

Försäkringskassan, Ann-Charlotte Wallsin-Adolfsson, Emma Lachner, Förmånsspecialist Barnbidrag, Barn som går i skola utomlands - Ska rätten till barnbidrag finnas kvar? 2017

Försäkringskassan, Rätt beslut och rätt ersättning, FK 4023 2008-12-16

Försäkringskassan Vägledning 2004:1 Version 12, Kontrollutredning

Försäkringskassan Vägledning 2017:1 Version 11

Initiativet MUR – motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter mot missbruk och brott i välfärden, Rapport 20200330

ISF, 2018:6, Risker för felaktiga utbetalningar vid gränsöverskridande situationer, Prop. 2018/19:132 Ett starkare skydd för välfärdssystemen

Rikshandboken.se

Riksrevisionen 2017:23 Folkbokföringen – ett kvalitetsarbete i uppförbacke

Riksrevisionen 2019:37 Undantag från skolplikten – regler, tillämpning och tillsyn

SOU 2016:94 Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera

SOU 2017:37 Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra

SOU 2018:14 Bidragsbrott och underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen – en utvärdering

SOU 2019:59 Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen, kap 4.2.3

Tandläkartidningen 2020073, Barnvårdspeng varierar beroende på vårdbehov och socioekonomiska förhållanden från drygt 500 kronor för riskgrupp noll och vård vartannat år till högsta riskgruppen på drygt 1600 kronor per år gäller för år 2020.

Uppdrag att inrätta ett pilotprojekt för att komma åt felaktig folkbokföring kopplad till organiserad brottslighet Regeringsbeslut 2020-06-25
Fi2020/02991/S3 I 11 Finansdepartementet

Bilaga 1. Material och metod

Datakällor i studien är enkäter, strukturerade intervjuer och Försäkringskassans registerdata. Dessa har använts för att besvara frågeställning två till fyra. Frågeställning ett besvaras med hjälp av material från initiativet MUR och det särskilda fokusområdet Lagen om underrättelseskyldighet.

Studiepopulation och målpopulation

Studiepopulationen är:

- folkbokförda barn i Sverige i respektive region som kallas till BVC, i åldern 3 år
- folkbokförda barn i Sverige i respektive region som kallas till tandvården, i åldern 3 år, 6 år och 12 år
- folkbokförda barn i Sverige i respektive kommun som förväntas gå i skolan, i åldern 6 år, 12 år och 6–16 år.

Målpopulation är barn, 0–16 år, som är frånvarande trots folkbokföringsadress i Sverige. Studiepopulationen behövs för att identifiera målpopulationen.

Registerdata

Registerdata kommer från Försäkringskassans databas Store för folkmängdsregister. Härifrån hämtades uppgifter om:

- antalet folkbokförda barn i åldern 0–16 år, den 31 december 2019, efter kommun och region
- antalet barn fördelat på åldersgrupperna 3 år, 6 år och 12 år, samt det totala antalet barn i åldrarna 3–16 år, 6–16 år respektive 0–16 år, sammantaget sex åldersgrupper.

Barnhälsobesök till BVC finns registrerat hos respektive region och det är från regionerna som data och information har hämtats. Kvalitetsregistret Svenska barnhälsovårdsregistret, BHVQ, är under uppbyggnad och än så länge finns bara data från tre regioner inlagda.⁶²

Strukturerade intervjuer

Ett första frågeformulär skickades till barnavårdscentralernas representanter i respektive region, se Bilaga 5 Informationsbrev och enkät till regionerna/barnavårdscentralerna. Frågorna tog upp antalet barn i treårsåldern som var

---

⁶² <https://bhvqportal.compos.se/>

folkbokförda i regionen och som besökte respektive inte besökte BVC, samt vad BVC gör om barnens vårdnadshavare inte kommer med barnen efter kallelse och inte heller meddelar förhinder. Frågorna besvarades under strukturerade telefonintervjuer under perioden 28 september–20 oktober 2020.

Ett andra frågeformulär skickades till regionernas representanter i det nationella tandvårdsnätverket och gällde barn i fyra åldersgrupper: 3 år, 6 år och 12 år samt det totala antalet barn i åldern 3–16 år, se Bilaga 4. Informationsbrev och enkät till regionerna/tandvården. Frågorna till barntandvården tog upp antalet barn som var folkbokförda i regionen och som besöker respektive inte besöker tandvården, samt vad tandvården gör om barnens vårdnadshavare inte kommer med barnen efter kallelse och inte heller meddelar förhinder. Frågorna besvarades under strukturerade telefonintervjuer med nätverkets representanter i respektive region under perioden 6–19 oktober 2020.

Webbenkät

En webbenkät mejlades till grundskoleansvarig tjänsteman i alla 290 kommuner den 22 oktober 2020, se Bilaga 3 Informationsbrev och enkät till kommunerna/utbildningsförvaltningarna. Två påminnelser skickades till de som inte svarade. Frågorna handlade om hur många av de folkbokförda barnen i åldern 6–16 år i respektive kommun som går eller inte går i skolan. Om barnen inte går i skolan i den kommun som de är folkbokförda ställdes frågor om de går i skolan i en annan kommun, eller om man har kännedom om var de annars är. En fråga i enkäten behandlade antalet orosanmälningar som skolan har gjort på grund av att elever inte har kommit till skolan och omfattande kontaktförsök har misslyckats.

I analysen jämförs antalet frånvarande barn i enkätsvar med det totala antalet elever i kommunen för att få fram en frånvarande-kvot. Data om det totala antalet elever kommer från Försäkringskassans databas Store.⁶³ Kvoten används för att uppskatta omfattningen av felaktiga utbetalningar av barnbidrag. Samma kvot används också för att uppskatta de andra felaktiga utbetalningarna av bosättningsbaserade förmåner. ”Försäkringskassans beräkningsmodell för beräkning av den minskade kostnaden vid förhindrande av felaktiga utbetalningar”, som beskrivs på nästa sida, används för att beräkna hur stora belopp de felaktiga utbetalningarna av bosättningsbaserade förmåner i genomsnitt utgör.

Webbenkäten tog också upp frågan om hur respektive kommun hanterar underrättelseskyldigheten i en situation med barn som varken kommer till skolan eller går att komma i kontakt med samt om det finns rutiner för när kommunen sänder ut en underrättelse. Alla kontrollenheter på Försäkringskassan får impulser från skolpliktsbevakningen, så kallade skolbarnslistor, både enskilda impulser och listor, främst i samband med terminsstart.

---

⁶³ Se Bilaga 1 Antal barn i regionerna och totalt i Sverige år 2019 fördelade i ålders-kategorier

Kontrollenheterna på Försäkringskassan får 2019 impulser från totalt 27 kommuner och ingenting från övriga kommuner.

Material från Initiativet MUR⁶⁴ med det särskilda fokusområdet Lagen om underrättelseskyldighet, har material om hur andra myndigheter och organisationer arbetar för att lämna och ta emot underrättelser. Det är olika villkor i regelverk som skapar skillnader i hur myndigheter kan lämna och ta emot underrättelser på ett säkert sätt. Fokusområdets material har sammanställts med stöd i främst intervjuer och mötesanteckningar. Bland annat har fokusområdet arbetat fram ett lagförslag som innebär att också regioner ska omfattas av lagen, eftersom gemensamma mål och samverkan skulle underlätta arbetet mot missförhållanden, vare sig de är sociala eller ekonomiska.

Försäkringskassans modell för att beräkna den minskade kostnaden när felaktiga utbetalningar har förhindrats

Avdelningen för Gemensamma försäkringsfrågor, verksamhetsområde kontroll, har utvecklat en modell för att beräkna den minskade kostnaden vid förhindrande av felaktiga utbetalningar, en så kallad FFU-beräkning.⁶⁵ De bosättningsbaserade förmånerna är totalt 19 stycken⁶⁶, varav 10 ingår i denna rapport. Beräkningen av den minskade kostnaden för dessa förmåner utgår i många fall från schabloner enligt följande:

- Föräldrapenning på grundnivå ligger på 250 kronor per dag i 390 dagar. Därefter gäller lägstanivån på 180 kronor per dag i 90 dagar.
- Barnbidraget räknas med 1 250 kronor per månad till och med det kvartal som barnet fyller 16 år. Flerbarnstillägg, som är ett tillägg till barnbidraget, lämnas med 150 kronor i månaden för det andra barnet; 580 kronor (i ytterligare tillägg) för det tredje barnet, det vill säga 730 kronor; och 1 010 kronor (i ytterligare tillägg) för det fjärde barnet, det vill säga 1 740 kronor. Från det femte barnet är flerbarnstillägget ytterligare 1 250 kronor per barn, det vill säga 2 990 kronor för fem barn och 4 240 kronor för sex barn.
- Underhållsstöd beräknas till den månad då barnet fyller 19 år. Ersättningen för barn 0–10 år är 1 573 kronor i månaden, för barn 11–14 år 1 723 kronor i månaden och för barn 15–18 år 2 073 kronor i månaden.
- Omvårdnadsersättning för barn beräknas fram till juni det år barnet fyller 19 år eller för högst tre år. För vuxna beräknas beloppet för den period

---

⁶⁴ Initiativet MUR – motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter mot missbruk och brott i välfärden, Rapport 20200330

⁶⁵ FIA, kontroll, FFU-beräkning

⁶⁶ 5 Kap § 9 socialförsäkringsbalk

som ersättningen är beviljad eller för högst 36 månader. Schablonbeloppet är 4 844 kronor i månaden för både barn och vuxna.

- Sjukersättning beräknas för högst 36 månader eller till och med innan den försäkrade fyller 65 år. Schablonbeloppet är 9 316 kronor i månaden.
- Aktivitetsersättning beräknas för högst 36 månader eller till och med månaden innan den försäkrade fyller 30 år. Schablonbeloppet är 7 878 kronor i månaden.
- Merkostnadsersättning beräknas för 36 månader. Schablonbeloppet är 1 938 kronor i månaden.
- Assistansersättning beräknas för högst 24 månader med schablonbeloppet 158 500 kronor i månaden.
- Bostadsbidrag beräknas för högst 12 månader med schablonbeloppet 2 200 kronor i månaden.
- Bostadstillägg beräknas för högst 36 månader med schablonbeloppet 3 100 kronor i månaden.

Avgränsningar

Studien avgränsas till hushåll med barn som uppbar barnbidrag 2019. Anledningen till valet av gruppen hushåll med barn är framförallt att den går att identifiera i register. Studien begränsar sig till 10 av totalt 19 bosättningsbaserade förmåner, eftersom dessa 10 har bedömts vara de som har relevans för studiens syfte. Stor relevans har barnbidraget, som de flesta som bor i Sverige med barn får utan att ansöka. Att inte behöva ansöka om förmånen barnbidrag och därmed inte heller skriva under en ansökan kan leda till ett ökat antal missförstånd, bland annat att mottagare uppfattar att de inte behöver meddela förändringar som till exempel att familjen emigrerar. Andra förmåner i socialförsäkringen måste man ansöka om vilket kan ge en större förståelse för anmälningsskyldigheten bland förmånstagarna. Vi undersöker bara bosättningsbaserade bidrag för den delen av populationen som uppbar barnbidrag.

Bilaga 2. Bortfallsanalys

Totalt ställdes frågor till tre instanser: kommuner, representanter för barntandvården och representanter för barnvårdscentraler. Kommunerna fick en webbenkät som de svarade på digitalt. Barntandvården och barnvårdscentralerna fick frågorna skickade till sig och därefter samlades de flesta svar in genom intervjuer. Några valde att skicka in sina svar via mejl.

För att se om det finns några systematiska skillnader mellan de som besvarat respektive inte besvarat enkäten har vi beaktat regionernas och kommunernas befolkningsmässiga storlek och geografiska placering. Det finns inga systematiska skillnader, Det är en totalundersökning så någon urvalsproblematik finns inte.

Kommuner

Enkäten skickades ut till samtliga 290 kommuner. Totalt svarade 114 kommuner, vilket ger en svarsfrekvens på 39 procent. Kommunerna som svarat är representativa för kommuner i Sverige.

Partiellt bortfall

De 25 som svarat partiellt har till stor del inte besvarat frågorna 5–11. En del av dem har inte heller besvarat fråga 4 om antalet barn i olika åldersgrupper som är föremål för skolpliktsutredning och folkbokföring i förhållande till var barnet går i skolan.

Tandvård

Samtliga 21 regioner intervjuades om barntandvården. Representanterna för regionerna var till övervägande del positivt inställda till studien. Det beror på att tandvården ser ett stort behov av att komma till rätta med problematiken med barn som inte kommer på uppsatt tid till tandvården. Det bidrog förmodligen också till att samtliga regioner deltog.

Partiellt bortfall

Beträffande fråga 4 om antalet barn som kommit respektive inte kommit på uppsatt tid till folktandvården och privat tandvård, varierar regionernas möjligheter att svara. Sexton regioner angav hur många barn som hade kommit på uppsatt tid. När det gäller antalet barn som *inte hade kommit* på uppsatt tid till folktandvården var möjligheten att svara sämre. Tio regioner kunde svara på hur många av barnen födda 2007, 2013 och 2016 som inte hade kommit. Elva regioner svarade på hur många barn totalt födda 2003–2016 som inte hade kommit på uppsatt tid.

För den privata tandvården var det endast fyra regioner som kunde svara på vilka barn som *inte hade kommit* på uppsatt tid. Tolv av regionerna kunde svara på hur många av barnen födda 2007, 2013 och 2016 som hade kommit till privat tandvård. Resultaten på fråga 4 för den privata tandvården kan användas i mycket liten utsträckning för dess syfte.

Barnavårdscentraler

Tio av 21 regioner intervjuades angående barnavårdscentralernas arbete. De tio regionerna består av två stora och två små regioner och sex däremellan. Dessa tio är representativa för Sveriges regioner både avseende storlek och geografi, med liknande villkor och möjligheter för regionernas arbete med barnhälsovård.

Två av de tio regionerna kunde svara på hur många barn födda 2016 som hade kommit respektive inte kommit till bokad besök på BVC. Det stora bortfallet på denna fråga innebär att resultatet har en mycket begränsad användbarhet. Eftersom tillräckliga svar lämnats från barntandvården gällande 3-åringar innebär bortfallet för BVC på denna fråga inte ett problem för analysen. Övriga frågor kunde i stort sett samtliga intervju-personer svara på.

Att BVC har haft vissa svårigheter att besvara frågan om närvaro⁶⁷ beror på flera faktorer. Det som framförallt framförs är att man är mycket mån om att bygga ett starkt förtroende mellan vårdnadshavare och BVC så att vårdnadshavare vill komma med sina barn också om problem uppstår. Verksamheten är inte obligatorisk. Dessutom finns en viss skepticism mot hur socialtjänsten hanterar orosanmälningar och att BVC på grund av sekretessen inte får återkoppling. Några barnavårdscentraler uttrycker det som att de går en balansgång mellan att få hantera barnen och att vårdnadshavare inte kommer alls om de uppfattar att BVC är en form av angivare. Några menar att orosanmälningar har ett annat ursprungligt syfte än eventuella felutbetalningar av bidrag, och att det är svårt att lämna ifrån sig information och känslan att lämna ut personer eftersom det är socialtjänsten i kommunen som avgör vilket slags utredning eller anmälan som behövs utifrån lämnad orosanmälan.

---

⁶⁷ Med närvarande och frånvarande barn avses fråga 4 som ser lite olika ut för de tre intervjuade grupperna. Se bilaga 2, 3, 4 för enkätfrågor.

Bilaga 3. Informationsbrev och enkät till kommunerna/ utbildningsförvaltningarna

Informationsbrev

Hej,

Försäkringskassan genomför just nu en studie där vi bland annat avser att få mer kunskap om omfattningen av hushåll som är folkbokförda i Sverige men som inte bor här. Vi vänder oss därför till dig med anledning av din roll inom utbildning i kommunen. Nedan kan du läsa mer om studien och den enkät som vi hoppas att du eller en kollega kan hjälpa oss att besvara.

Studiens syfte

Försäkringskassan har ett uppdrag att minska felaktiga utbetalningar. För att vara försäkrad av svensk socialförsäkring krävs i de flesta fall att man är bosatt i Sverige. Ibland flyttar familjer utomlands utan att meddela Skatteverket eller Försäkringskassan vilket kan leda till felaktiga utbetalningar. Syftet med studien är bland annat att få kunskap om omfattningen av hushåll som, trots att de är folkbokförda i Sverige, inte bor i landet.

Till det behöver vi stöd både med information och med förståelse för hur utbildningsförvaltningen eller motsvarande i kommunen arbetar, i de fall det finns anledning att anta att barn/vårdnadshavare är bosatta utomlands men är folkbokförda i regionen. Vi skickar därför denna enkät till dig som vi bedömer tar omkring 20 minuter att besvara. Vi förstår dock att den totala insatsen i tid kommer vara mer än så eftersom vissa efterfrågade uppgifter förmodligen innebär att ni behöver leta i register eller liknande.

Deltagandet är frivilligt och svaren behandlas anonymt

Att svara på enkäten är självklart frivilligt. Vi hoppas att ni kan ta er tid eftersom fler svar bidrar till mer träffsäkra resultat som bättre hjälper oss att uppnå studiens syfte. Svaren behandlas anonymt och kommer endast att redovisas på gruppnivå.

Vem är tänkt att svara på enkäten?

Enkäten är skickad till förvaltningschef eller motsvarande för grundskolan till alla kommuner i Sverige. Vi är medvetna om att kommunerna har en stor spridning både i storlek, organisation och hur förvaltningar benämns så det finns risk för att fel uttryck används, vi hoppas att ni har överseende med det.

Om det inte är du själv som är den person som bäst besvarar frågorna i enkäten är vi tacksamma om du vidarebefordrar detta mejl till den du

bedömer kan göra det. För att bättre kunna avgöra vem som ska svara på frågorna så kan du först titta på dem via denna länk (obs frågorna ska inte besvaras via denna länk):

<https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/862423e0-73d5-4653-a84a-5bc909b0f904/enkat-kommuner.pdf?MOD=AJPERES>

Frågorna besvaras sedan genom att klicka här: [<%MorpheusMailLink%>](#)

Sista svarsdag

Vi som arbetar med studien hoppas att ni kan ta er tid att besvara enkäten och uppskattar om vi får era svar så snart som möjligt, dock senast tisdag den 10 november.

Frågor?

Om det finns minsta fundering om studien eller vad vi efterfrågar så är ni varmt välkomna att kontakta oss via mail eller telefon.

Vänligen

Anna Falkenberg (projektledare), Jenny Mann, Nicole Xie

anna.falkenberg@forsakringskassan.se

010-116 93 50

jenny.mann@forsakringskassan.se

010-116 92 84

nicole.xie@forsakringskassan.se

010-116 79 53

Enkät

Enkät kommuner

1. Vänligen ange din mejladress

Mejladressen används om vi behöver komma i kontakt med dig vid eventuella frågor

---

2. Vänligen ange ditt telefonnummer (valfritt)

Telefonnumret används om vi behöver komma i kontakt med dig vid eventuella frågor

---

3. Vilken kommun svarar du för? *(Rullista med samtliga kommuner visas i enkäten)*

4. Ange i tabellen nedan hur många elever födda 2007, 2013 samt som totalt var inskrivna i grundskolan som den 1 november 2019 var folkbokförda i er kommun som...

	Elever födda 2013 (6-åringar)	Elever födda 2007 (12-åringar)	Totalt elever födda 2003-2013 (6-16-åringar)
...var föremål för skolpliktutredning	Antal: ___ Vet inte	Antal: ___ Vet inte	Antal: ___ Vet inte
...var folkbokförda i er kommun och gick i skolan i er kommun	Antal: ___ Vet inte	Antal: ___ Vet inte	Antal: ___ Vet inte
...var folkbokförda i er kommun men gick i skolan i en annan kommun?	Antal: ___ Vet inte	Antal: ___ Vet inte	Antal: ___ Vet inte
...var folkbokförda i en annan kommun men gick i skolan i er kommun	Antal: ___ Vet inte	Antal: ___ Vet inte	Antal: ___ Vet inte

5. Vad gör kommunen/utbildningsförvaltningen (eller motsvarande) när elever som är folkbokförda i kommunen inte kommer till skolan och det saknas information om var eleverna är?

	Ja, alltid	Oftast	Oftast inte	Nej, aldrig	Vet inte
söker barnet via syskons skola eller liknande	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via vårdnadshavare	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via vårdnadshavares arbetsplats, utbildningsplats eller liknande	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
meddelar frånvaron till kommunens utbildningsförvaltning eller motsvarande	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
orosanmäler till kommunens socialförvaltning att man inte får kontakt med barnet/vårdnadshavare	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
gör ingenting	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
andra åtgärder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

6. På föregående fråga (fråga 5) angav du att kommunen/förvaltningen "Alltid", "Oftast" eller "Oftast inte" vidtar andra åtgärder. Beskriv åtgärderna nedan.

---

7. Hur många orosanmälningar uppskattar du att kommunen har gjort mellan den 1 januari-31 december 2019 för elever födda 2003-2013 (6-16-åringar) på grund av att elever inte kommer till skolan och det saknas information om var eleven är?

Antal: ___

Vet inte.

8. Vad gör kommunen/utbildningsförvaltningen (eller motsvarande) om det finns anledning att anta att elev/vårdnadshavare som är folkbokförda i kommunen är bosatta utomlands?

	Ja, alltid	Oftast	Oftast inte	Nej, aldrig	Vet inte
meddelar Skatteverket	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
meddelar Försäkringskassan	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
andra åtgärder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
gör ingenting	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

9. På föregående fråga (fråga 8) angav du att kommunen/förvaltningen "Alltid", "Oftast" eller "Oftast inte" vidtar andra åtgärder om det finns anledning att anta att elev/vårdnadshavare som är folkbokförda i kommunen är bosatta utomlands.

Beskriv dessa åtgärder nedan.

---

10. Har du förslag på hur man kan minska antalet felaktiga utbetalningar som sker på grund av att vårdnadshavare inte har meddelat flyttning från Sverige?
-

11. Vill du lägga till något som inte har tagits upp i enkäten?
-

Varmt tack för dina svar!

Bilaga 4. Informationsbrev och enkät till regionerna/tandvården

Informationsbrev

Hej,

Försäkringskassan genomför just nu en studie där vi bland annat avser att få mer kunskap om omfattningen av hushåll som är folkbokförda i Sverige men som inte bor här. Vi vänder oss därför till dig med anledning av din roll som representant i tandvårdsnätverket. Nedan kan du läsa mer om studien och hur vi hoppas att ni kan hjälpa oss.

Studiens syfte

Försäkringskassan har ett uppdrag att minska felaktiga utbetalningar. För att vara försäkrad av svensk socialförsäkring krävs i de flesta fall att man är bosatt i Sverige. Ibland flyttar familjer utomlands utan att meddela Skatteverket eller Försäkringskassan vilket kan leda till felaktiga utbetalningar. Syftet med studien är bland annat att få kunskap om omfattningen av hushåll som, trots att de är folkbokförda i Sverige, inte bor i landet.

Till det behöver vi stöd med både information och med förståelse för hur barntandvården i regionen arbetar, om det finns anledning att anta att barn/vårdnadshavare är bosatta utomlands men är folkbokförda i regionen.

Tandvårdsnätverkets hjälp

Vi kontaktar dig för att fråga om du som är representant i tandvårdsnätverket, och därmed den vi tror är bäst lämpad, har möjlighet att delta vid en telefonintervju för att besvara några frågor? Vår bedömning är att intervjun tar cirka 20 minuter att genomföra.

För att ge dig möjlighet att förbereda dina svar inför telefonintervjun så bifogar vi frågeformuläret i detta mejl. Det bifogade formuläret är alltså till för din egen dokumentation av svaren innan intervjun. Detta eftersom vi förstår att vissa frågor kan kräva sökning i register eller liknande och därför vara svåra att svara på direkt. Vid intervjun kommer vi gå igenom frågorna och samla in era svar.

Vi hoppas att du kan ta dig tid eftersom svar från landets alla regioner bidrar till mer träffsäkra resultat som bättre kan hjälpa oss att uppnå studiens syfte. Svaren behandlas anonymt och kommer inte att redovisas så att man kan se vem som har svarat vad.

Bokning av tid för telefonintervju

Nedan ser du förslag på intervjutider. Jag är tacksam över om du så snart som möjligt kan återkomma till mig med besked om du har möjlighet att delta vid intervjun och i sådana fall vilka tider som passar. Ange gärna flera tider och avsätt 30 minuter (intervjun tar c:a 20 minuter men inledning och eventuella teknikproblem behöver räknas in).

Intervjutider

Förslag på intervjutider.

Frågor?

Om det finns minsta fundering om studien eller vad vi efterfrågar så är ni varmt välkomna att kontakta oss via mail eller telefon.

Vänligen

Anna Falkenberg (projektledare), Jenny Mann, Nicole Xie

anna.falkenberg@forsakringskassan.se

010-116 93 50

jenny.mann@forsakringskassan.se

010-116 92 84

nicole.xie@forsakringskassan.se

010-116 79 53

Enkät

Enkät tandvård

1. Vänligen ange din mejladress.

Mejladressen används om vi behöver komma i kontakt med dig vid eventuella frågor.

---

2. Vänligen ange ditt telefonnummer (valfritt).

Telefonnumret används om vi behöver komma i kontakt med dig vid eventuella frågor.

---

3. Vilken region svarar du för? *(Rullista med samtliga kommuner visas i enkäten)*

4. Frågan gäller barn födda 2007, 2013 och 2016 samt totalt antal barn födda 2003–2016 som blev kallade till tandvården med tid för undersökning någon gång 1 januari 2019–31 december 2019. *Barn räknas bara en gång oavsett antal kallelser och besök.*

	Barn födda 2016 (3- åringar)	Barn födda 2013 (6- åringar)	Barn födda 2007 (12- åringar)	Totalt antal kallade barn födda 2003–2016
Antal barn som kommit på uppsatt tid till folktandvården 1 januari–31 december 2019	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte
Antal barn som inte kommit på uppsatt tid till folktandvården 1 januari–31 december 2019	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte
Antal barn som kommit på uppsatt tid till privat tandvård 1 januari–31 december 2019	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte
Antal barn som inte kommit på uppsatt tid till privat tandvård 1 januari–31 december 2019	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte	Antal: __ Vet inte

5. Skickar tandvården påminnelse till vårdnadshavare om barnet inte kommer till bokad besök och återbud inte har lämnats?

- (1) Ja, en påminnelse
- (2) Ja, två påminnelser
- (3) Ja, tre eller fler påminnelser
- (4) Nej, ingen påminnelse skickas
- (5) Andra åtgärder än påminnelser, ange vad: _____
- (6) Tandvården i regionen har olika rutiner
- (7) Vet inte.

6. Vad gör tandvården om de inte lyckas få kontakt med barn/vårdnadshavare efter kallelse och eventuella påminnelser?

	Ja, alltid	Oftast	Oftast inte	Nej, aldrig	Vet inte
söker barnet via dennes skola	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via syskons skola eller liknande	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via vårdnadshavare	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via vårdnadshavares arbetsplats, utbildningsplats eller liknande	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via socialtjänsten	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via hälso- och sjukvården	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
skriver in frånvaron i journalen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
orosanmäler till socialförvaltningen i kommunen att man inte får kontakt med barnet/vårdnadshavare	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker stöd i regionens riktlinje för barntandvård?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
gör ingenting	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

7. Vidtas andra åtgärder än exemplen i fråga 6 för att komma i kontakt med barn/vårdnadshavare efter kallelse och eventuella påminnelser? Beskriv i sådana fall dessa åtgärder nedan.

---

8. Har du förslag på hur man kan minska antalet felaktiga utbetalningar som sker på grund av att man inte har meddelat flyttning från Sverige? Skriv gärna det nedan.

---

9. Vill du lägga till något som inte tagits upp i enkäten?

Varmt tack för dina svar!

Bilaga 5. Informationsbrev och enkät till regionerna/barnavårdscentralerna

Informationsbrev

Hej,

Försäkringskassan genomför just nu en studie där vi bland annat avser att få mer kunskap om omfattningen av hushåll som är folkbokförda i Sverige men som inte bor här. Vi vänder oss därför till dig med anledning av din roll i nätverket för barnavårdscentraler. Nedan kan du läsa mer om studien och hur vi hoppas att ni kan hjälpa oss att.

Studiens syfte

Försäkringskassan har ett uppdrag att minska felaktiga utbetalningar. För att vara försäkrad av svensk socialförsäkring krävs i de flesta fall att man är bosatt i Sverige. Ibland flyttar familjer utomlands utan att meddela Skatteverket eller Försäkringskassan vilket kan leda till felaktiga utbetalningar. Syftet med studien är bland annat att få kunskap om omfattningen av hushåll som, trots att de är folkbokförda i Sverige, inte bor i landet.

Till det behöver vi stöd både med information och med förståelse för hur barnavårdscentraler i regionen arbetar, om det finns anledning att anta att barn/vårdnadshavare är bosatta utomlands men är folkbokförda i regionen.

Hjälp från barnavårdens regionala centrala nätverk

Vi kontaktar dig för att fråga om du som är representant i barnavårdscentralernas nätverk, och därmed den vi tror är bäst lämpad eller en central administratör för barnavårdscentralerna alternativt annan person som du tror är ännu bättre lämpad om möjlighet finns att delta vid en telefonintervju för att besvara några frågor? Vår bedömning är att intervjun tar cirka 20 minuter att genomföra.

För att ge dig möjlighet att förbereda dina svar inför telefonintervjun så bifogar vi frågeformuläret i detta mejl. Det bifogade formuläret är alltså till för din egen dokumentation av svaren innan intervjun. Detta eftersom vi förstår att vissa frågor kan kräva sökning i register eller liknande och därför vara svåra att svara på direkt. Vid intervjun kommer vi gå igenom frågorna och samla in era svar.

Vi hoppas att du kan ta dig tid eftersom svar från landets alla regioner bidrar till mer träffsäkra resultat som bättre kan hjälpa oss att uppnå studiens syfte. Svaren behandlas anonymt och kommer inte att redovisas så att man kan se vem som har svarat vad.

Bokning av tid för telefonintervju

Nedan ser du förslag på intervjutider. Vi är tacksamma om du så snart som möjligt kan återkomma till mig med besked om du har möjlighet att delta vid intervjun och i sådana fall vilka tider som passar. Ange gärna flera tider och avsätt 30 minuter (intervjun tar c:a 20 minuter men inledning och eventuella teknikproblem behöver räknas in).

Intervjutider

Förslag på intervjutider.

Frågor?

Om det finns minsta fundering om studien eller vad vi efterfrågar så är ni varmt välkomna att kontakta oss via mail eller telefon.

Vänligen

Anna Falkenberg (projektledare), Jenny Mann, Nicole Xie

anna.falkenberg@forsakringskassan.se

010-116 93 50

jenny.mann@forsakringskassan.se

010-116 92 84

nicole.xie@forsakringskassan.se

010-116 79 53

Enkät

Enkät barnvårdscentraler

1. Vänligen ange din mejladress.

Mejladressen används om vi behöver komma i kontakt med dig vid eventuella frågor.

---

2. Vänligen ange ditt telefonnummer (valfritt).

Telefonnumret används om vi behöver komma i kontakt med dig vid eventuella frågor.

---

3. Vilken region svarar du för? *(Rullista med samtliga kommuner visas i enkäten)*

4. Frågan gäller barn födda 2016 (2,5-åringar/3-åringar) som blev kallade till bvc för hälsobesök med tid någon gång mellan 1 januari 2019 - 31 december 2019. *Barn räknas bara en gång oavsett antal kallelser och besök.*

	Barn födda 2016 (2,5-åringar/3-åringar)
Antal barn som kommit på hälsobesök till bvc mellan 1 januari-31 december 2019	Antal: ____
Antal barn som inte kommit på hälsobesök till bvc mellan 1 januari-31 december 2019	Antal: ____

---

5. Skickar bvc påminnelse till vårdnadshavare om barnet inte kommer till bokad hälsobesök och återbud inte har lämnats?

- (1) Ja, en påminnelse
- (2) Ja, två påminnelser
- (3) Ja, tre eller fler påminnelser
- (4) Nej, ingen påminnelse skickas
- (5) Andra åtgärder än påminnelser, ange vad: _____
- (6) Olika bvc har olika rutiner
- (7) Vet inte

6. Vad gör bvc om de inte lyckas få kontakt med barn/vårdnadshavare efter kallelse och eventuella påminnelser?

	Ja, alltid	Oftast	Oftast inte	Nej, aldrig	Vet inte
söker barnet via förskolan	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via syskons skola eller liknande	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via vårdnadshavare	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via vårdnadshavares arbetsplats, utbildningsplats eller liknande	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via socialtjänsten	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
söker barnet via hälso- och sjukvården	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
skriver in frånvaron i journalen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
orosanmäler till socialförvaltningen i kommunen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
att man inte får kontakt med barnet/vårdnadshavare					
gör ingenting	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

7. Vidtas andra åtgärder än exemplen i fråga 6 för att komma i kontakt med barn/vårdnadshavare efter kallelse och eventuella påminnelser? Beskriv i sådana fall dessa åtgärder nedan.

---

8. Har du förslag på hur man kan minska antalet felaktiga utbetalningar som sker på grund av att vårdnadshavare inte har meddelat flyttning från Sverige? Skriv gärna det nedan.

---

9. Vill du lägga till något som inte har tagits upp i enkäten?

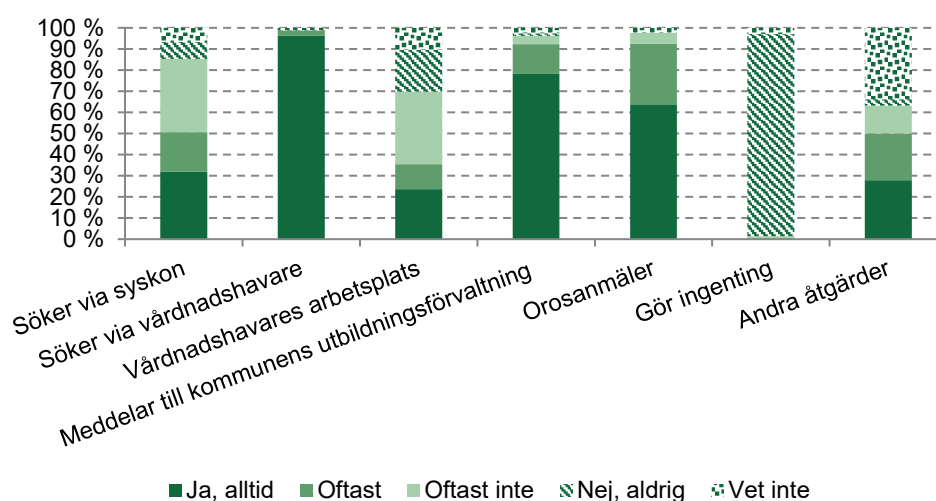

Varmt tack för dina svar!

Bilaga 6. Kvalitativa enkätsvar från kommunernas utbildningsförvaltningar, fråga fem till elva

Fråga fem. Vad gör kommunen/utbildningsförvaltningen när elever som är folkbokförda i kommunen inte kommer till skolan och det saknas information om var eleverna är?

Figur 5 Fördelning av svar på fråga fem

Om en elev är borta från skolan är det framför allt tre åtgärder som kommunen ofta tar till: kontakter vårdnadshavaren, kontakter utbildningsförvaltningen samt gör en orosanmälan. En skillnad mot BVC och tandvården är att kommunen i högre grad söker barnet via syskonens skola samt vårdnadshavarens arbetsplats och i lägre grad orosanmäler ärendet.

Fråga sex. Kommunen/förvaltningen vidtar andra åtgärder än i fråga fem.

Vanligast nämnda annan åtgärd är att 20 förvaltningar kontakter Skatteverket för att hitta information om var eleven finns och om det finns pågående boställningsutredning. Någon frågar också polisen om de vet var eleven finns. 16 förvaltningar uppger att de kontakter Försäkringskassan och meddelar att eleven inte hittas trots försök. Tio förvaltningar kontakter tidigare hemkommun och rektor på elevens tidigare skola. Av övriga andra åtgärder är det hembesök, brev till vårdnadshavare, ofta med mottagarbevis, söker på sociala media, söker via släktingar, vänner och hyresvärd samt hos föreningar. Migrationsverket kontaktas för kontroll om barnet har giltigt uppehållstillstånd i Sverige, vilket det relativt ofta visar sig att det inte har och därmed inte omfattas av skolplikt.

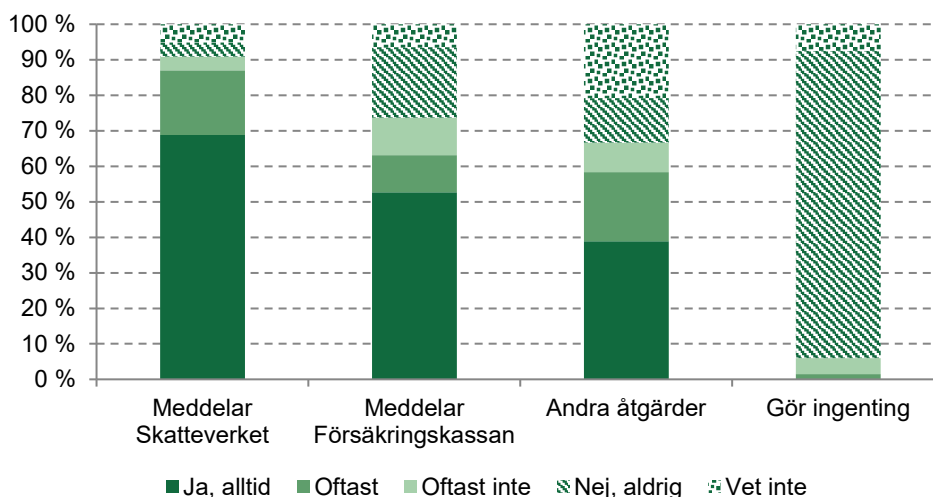
Ett exempel på process för att söka efter försvunna barn är att om barnet är inskrivet hos fristående huvudman och plötsligt försvinner från ska skolans huvudman anmäla utredningen kring elevens frånvaro till hemkommunen. Utbildningsförvaltningen startar en utredning och följer upp ärendet med skolan fram till dess att barnet skrivs ut. Barnet skrivs ut när utredningen visar att barnet befinner sig utomlands eller senast efter sex månader om skolan inte lyckats nå vårdnadshavare. När eleven skrivs ut från den fristående huvudmannen blir barnet oplacerat och skolpliktsbevakas av sin skolpliktbevakande kommunala skola. Rektor uppmanas att göra en orosanmälan till socialförvaltningen. Vid behov utökas sökingsatsen för att ta reda på var eleven befinner sig.

Fråga sju. Hur många orosanmälningar uppskattar du att kommunen har gjort 2019 gällande elever (6-16-åringar) på grund av att elever inte kommer till skolan och det saknas information om var eleven är?

Det är 82 kommuner som besvarat frågan varav 33 inte vet hur många orosanmälningar man gör när elever är försvunna. En anledning till att förvaltningen inte vet är att i det oftast är rektor som gör orosanmälningar. Tolv utbildningsförvaltningar svarar att de inte gjort någon orosanmälan alls under året. Det totala antalet orosanmälningar med grunden att elev saknas är 712 med medeltal 15 och medianen 4 anmälningar.

Fråga åtta. Vad gör kommunen/utbildningsförvaltningen (eller motsvarande) om det finns anledning att anta att elev/vårdnadshavare som är folkbokförda i kommunen är bosatta utomlands?

Figur 6 Organisationens åtgärder om antaganden finns att elever har fel folkbokföringsadress

I de fall där kommunen eller utbildningsförvaltning har anledning att misstänka att eleven inte längre är bosatta i Sverige sker det som oftast en anmälan till Skatteverket och ibland en anmälan till Försäkringskassan. Det finns en relativt stor mängd andra åtgärder som som utvecklas i fråga nio.

Fråga nio. Kommunen/förvaltningen vidtar andra åtgärder än svaren i fråga åtta, om det finns anledning att anta att elev/vårdnadshavare som är folkbokförda i kommunen är bosatta utomlands.

Mest vanligt är att på flera sätt försöka nå vårdnadshavaren med brev till folkbokföringsadressen. Man försöker också nå vårdnadshavaren via e-post och telefon, genom att leta på Eniro, sociala medier, googlar, söker hos arbetsgivare/skola och gör hembesök. Det händer också att kommunen hör med andra kontakter som funnits runt familjen, till exempel föreningar. Detta för att så långt som möjligt få klarhet i om eleven finns inom "räckhåll". Oftast lyckas försöken att etablera kontakt.

Om kontaktförsöken misslyckas är orosanmälningar till socialtjänsten en vanlig åtgärd när man inte vet var elever är. Anmälan görs oftast av rektor men ibland av förvaltningen. Förvaltningar har ofta ett strukturerat samarbete med socialförvaltningen. Lika vanligt som orosanmälningar till socialtjänsten är att förvaltningen tar kontakt med andra myndigheter. Vanligast är Skatteverket och därefter Försäkringskassan, men också polisen och Migrationsverket. Några skickar brev till Försäkringskassan och uppger elevens personnummer, namn och vårdnadshavarnas personuppgifter, sista skoldag och vilka åtgärder som har genomförts.

I de fall förvaltningar får kontakt med vårdnadshavarna och de uppger att de bor utomlands så ber man om intyg från skolan barnet är inskrivet på. Flera förvaltningar tar kontakt direkt med den skola i utlandet som barnet enligt uppgift går på. Detta sker som en kontroll av uppgifter för att undersöka hur skolplikten uppfylls.

Föräldrarna uppmanas av förvaltningar att meddela Skatteverket om de avser att vistas utomlands varaktigt. I de flesta kommuner betraktas varaktigt som mer än ett år men i några är varaktigt sex månader. Flera förvaltningar försöker få kontakt med vårdnadshavare via brev och mail angående skolplikt och eventuellt föreläggande med vite. I många kommuner är det skolpliktsbevakarna som utreder var barn befinner sig som saknar skolplacering. När skolorna vet var barnet befinner sig eller har uttömt utredningsmöjligheterna överlämnas ärendet till centralförvaltning som fattar beslut att skolplikten upphör på grund av varaktig vistelse utomlands. Beroende på respektive kommuns delegationsordning skickas därefter en begäran om bosättningsutredning till Skatteverket. Några kommuner informerar också Försäkringskassan.

Fråga tio. Har du förslag på hur man kan minska antalet felaktiga utbetalningar som sker på grund av att vårdnadshavare inte har meddelat flyttning från Sverige?

Det måste vara lätt och enkelt att skicka in uppgifter till Försäkringskassan. Handläggare i kommunerna vill inte krångla med länkar på grund av

GDPR⁶⁸. De vill inte heller sitta i telefonkö men utan vill gärna ha en egen kontaktperson på Försäkringskassan för snabbare hantering av ärenden. Många förvaltningar vill ha ett elektroniskt system där kommunerna kan registrera uppgifter direkt. Förvaltningarna vill få återkoppling på vilka elever som Försäkringskassan hunnit utreda så att man vet status. Blanketter används med frågor om elever har varit frånvarande vid skolstarten eller under terminen på grund av flytt till utlandet. Blanketten innehåller också frågor om eleven inte har kommit till skolstarten eller inte har närvarat under terminen. Dessa blanketter är svåra att fylla i på datorn. En förenkling av dem skulle förmodligen uppmuntra till en större användning, med en ökad medvetenhet om familjers bosättning som följd. Felaktiga utbetalningar skulle därmed kunna minska. Samma blankett skickas till Skatteverket. Någon kommun har kontaktperson på Försäkringskassan för rådfrågning.

Ett nästan lika önskat förslag är ett utökat samarbete mellan kommun-Skatteverket-Försäkringskassan och snabbare handläggning och återkoppling på kommunernas anmälningar. Det är viktigt för kommuner att endast de barn som faktiskt är bosatta i Sverige är folkbokförda här för att kunna avgöra vilka som ska följas upp. En rutin för kommunikation mellan myndigheter behövs då det är tidsödande och ofta svårt att komma i kontakt med andra myndigheter. En del förvaltningar har eller ska införa en rutin att anmäla till Skatteverket och Försäkringskassan när handläggare i skolpliktsbevakningen får vetskap om att elever bor utomlands.

Lika stort behov som ökat myndighetsarbete är önskemålet att Skatteverket skyndsamt utreder de fall där kommuner fått kännedom om att vårdnadshavare finns utomlands och meddelat detta. Erfarenheten från flera förvaltningar är att det tar mellan åtta månader och 1,5 år för att göra folkbokföringskontroller och bosättningsutredningar. Skatteverket borde också vara snabbare på att skriva ut elever som är folkbokförda men inte varit i landet på flera år trots att föräldrarna befinner sig i landet.

Förvaltningarna vill få återkoppling från Skatteverket om resultatet av bosättningsutredningar. Det behövs också återkoppling från Försäkringskassan så förvaltningarna vet om de ska fortsätta att anmäla. Det behövs ett tydligare regelverk med tidsangivelser om när förvaltningar ska anmäla att en elev inte finns kvar i landet.

Kommunerna vill gärna ha rutiner och riktad information till familjer som ska flytta utomlands och samtidigt informera om kommunens ansvar kring skolplikt och samarbete med Försäkringskassan och Skatteverket för att öka medvetenheten om att flyttning ska meddelas. När vårdnadshavare vill skriva ut elever från skola på grund av flytt utomlands så spelar skolan en nyckelroll att agera som informatör om vikten kring skolplikten och

---

⁶⁸ EU:s nya dataskyddsförordning General Data Protection Regulation, GDPR, som trädde i kraft den 25 maj 2018 innebär bland annat hårdare krav på hantering av personuppgifter

potentiella konsekvenser vid utlandsflytt om skolplikten inte uppfylls eller helt upphör.

Skolorna behöver veta hur rutiner ska vara när en familj flyttar utomlands och som inte ändrar sin folkbokföring kanske med ett brev varje hösttermin till skolorna. Eller en information till kommunerna kan tas fram "så här ska kommuner göra om kommunen får information om att vårdnadshavare är utomlands". Det borde vara anmälningsplikt för skolor att anmäla familjers flytt till Skatteverket. Det saknas också nationella rutiner för hur flyttning mellan kommuner ska ske. Varje kommun har egna rutiner och använder olika metoder för skolpliktsbevakning. Det är lätt att "tappa" elever som flyttar mellan kommunerna.

En nationellt uppbyggd rutin för informationsutbyte och samverkan mellan kommuner och andra myndigheter i syfte att säkerställa rätt folkbokföring (och därmed skolplikt, rätt till bidrag mm) föreslås. Många förvaltningar föreslår samarbete och samkörning mellan skatteverket-försäkringskassa-socialtjänst och skola. Har man en gång anmält misstänkt utvandring till Försäkringskassan gällande ett barn ska det gälla, man ska inte behöva anmäla samma barn flera gånger! Det borde finnas en gemensam rutin så att skolhuvudmannen kan anmäla direkt och automatiskt till flera myndigheter när vårdnadshavare/familj har flyttat eller inte går att få kontakt med. Det är oftast skolan som först får information om något är på gång till exempel inför sommarlov eller andra längre lov.

Månatlig rapport om elevs närvaro liknande gymnasiernas rapport till CSN föreslås samt att det borde ställas krav på hemkommunen att anmäla till Skatteverket och Försäkringskassan. Det borde vara tvingande lagstiftning att rektorer måste meddela försäkringskassan och skatteverket vid varaktig vistelse utomlands och stor skolfrånvaro.

Information om att man måste anmäla flytt utomlands och information om rättigheter och skyldigheter till vårdnadshavare behövs. Många missuppfattar och vill ha kvar en svensk adress till anhörig i Sverige för post. Det kan vara svårt att förstå att man ska anmäla flytt till Skatteverket och tror att allt avslutas när de reser ut.

Fråga elva. Vill du lägga till något som inte har tagits upp i enkäten?

Nedan redovisas kommentarer som respondenterna har lämnat vid övriga frågor i enkätsvaren. Kommentarererna är återgivna så som respondenterna har formulerat dem i enkäten.

Vi tycker att kontakten mellan Försäkringskassan och vårt Utbildningskontor fungerar bra. Skolpliktsbevakningen är tudelad mellan skol- och förvaltningsnivå. För inskrivna elever bär skolan det främsta skolpliktsbevakningsansvaret men när en elev skrivs ut eller inte ens skrivits in på en skola äger den centrala förvaltningen skolpliktsbevakningen.

Skolpliktsbevakning är en komplex fråga som ofta är tidskrävande och med otydliga gränsdragningar för när kommunens ansvar upphör. I vissa fall får

man aldrig kontakt med vårdnadshavare och har ingen bekräftelse alls på var barnen befinner sig. Hur långtgående är vårt ansvar? Hur länge ska vi eftersöka en familj, är det rimligt att göra samma typ av efterforskningar vid varje terminsstart i flera års tid utan att få ett förändrat resultat?

Funderingarna gäller samtliga skolor både kommunala eller fristående.

Utbildningsförvaltningen önskar återkoppling från Försäkringskassan när myndigheten är klar med utredning då förvaltningen behöver få veta om familjen bedöms befinna sig i Sverige eller ej.

Kommunen efterfrågar en mer aktiv roll från skatteverket för att elever som felaktigt kommer upp i våra aviseringslistor ska kunna skrivas ut, vid exempelvis utflytt. Elever med skyddad folkbokföring som flyttat från landet dyker upp i våra aviseringslistor trots att skolpliktsansvaret upphört, rutinen behöver bättras.

Elev har enligt vårdnadshavare1 flyttat utomlands till vårdnadshavare2 men är fortfarande skriven i kommunen trots skriftlig och muntliga kontakter med vårdnadshavare görs ingen flyttanmälan till Skatteverket kommunen.

Bra att frågan lyfts, problematiken med barn som inte är i skolan av en eller annan anledning, går inte alls eller går i annat land, har ökat markant och det verkar finnas en okunskap om vad som gäller. Det gäller inte bara utomlandsflyttar utan även felaktiga flyttar/folkbokföringar inom landet vilket ställer till problem för kontinuiteten i barnens skolgång. Vid kontakt med skatteverket uppfattar våra administratörer att ärendet inte tas vidare, de möts av ett stort ointresse.

Skolpliktsbevakning är detta ett tidskrävande och komplext arbete som kräver hög kompetens hos medarbetare för att klara av frågor runt skolplikt. Ett antal kommuner har arbetsgrupper bestående av olika kompetenser som jobbar med skolpliktsfrågor. Ett antal elever och familjer med sekretess riskerar att tappas bort då de inte "finns".

Önskar att ett tydligt samarbete mellan skola och Försäkringskassan och Skatteverk etablerades över hela landet. Ganska ofta det händer det att familjer kommer tillbaka från "sommarledighet" långt in i september. Rektorer har sökt efter eleverna och deras familjer. När de kommer tillbaka har de alla möjliga argument varför de inte kommit tillbaka till skolan i tid. Det bör finnas någon rutin så att detta beteende beivras genom att skolan kan anmäla till aktuella myndigheter. Oftast är det för kort tid för att driva skolpliktsärende och de har varit borta för kort tid för att Försäkringskassa, Socialtjänst etc. ska kunna följa upp.

Bilaga 7. Kvalitativa enkätsvar från regionerna: BVC- och tandvårdsnätverket, fråga fem till nio

Fråga fem. Om påminnelser skickas till vårdnadshavare om barnet inte kommer till bokade besök

Respondenterna från regionerna både när det gäller barntandvård och BVC beskriver att två påminnelser är det vanliga om barn inte kommit till bokade besök. Den första påminnelsen är vanligen bara kallelse till en ny tid. Den andra påminnelsen efter andra uteblivandet/sena återbudet eller systematiska ombokningen skickas ett mycket tydligt brev med uppmaning om att snarast boka en tid. I brevet finns också information om att orosanmälan kommer göras om barnet inte kommer. BVC använder riktlinjerna i Rikshandboken som beskriver att efter två påminnelser skickas ett brev till vårdnadshavare att man orosanmäler till socialtjänsten. De flesta regioner uppger att BVC gör orosanmälningar men flera regioner upplever att sköterskor har svårt att anmäla till socialtjänsten då man inte vet vilka konsekvenser en anmälan får.

Tandvården menar att det är rutin att orosanmälan görs utifrån att det är en mänsklig rättighet att få sitt tandvårdsbehov tillgodosett även om man är ett barn. Om frånvaro upprepas vid nästa års besökstillfälle till BVC eller tandvård så upprepas proceduren och anmälan skickas till socialtjänsten igen.

Perioden mellan att barnet inte kommit på den första ordinarie tiden till att det skickas en orosanmälan efter den andra påminnelsen så genomförs en mängd olika kontaktförsök som varierar mellan regioner och individuella tand- och BVC-sköterskor. Man ringer, skickar sms, gör både annonserade och spontana hembesök och ibland egna bosättningsutredningar.

Både tandvården och BVC väntar omkring tre veckor efter kontaktförsöken med att skicka orosanmälan till kommunens socialtjänst. Variationer i agerandet är också beroende av vilken kännedom som finns om familjen. Både kännedom och kontaktmöjligheter är ofta större i mindre orter.

Fråga sju. Vilka andra åtgärder är i ovanstående figur tas för att komma i kontakt med barn/vårdnadshavare efter kallelser och påminnelser

Ett exempel på åtgärd är en stor region som för barntandvården skapat EAB gruppen, ej avhörda barn. Det försvunna barnets personnummer skickas till från tandvårdskliniker till gruppen som läser journalen och försöker få tag i vårdnadshavare. Olika skäl kodas in i det egna framtagna systemet: barn går till icke ansluten tandvård, barn omhändertagna, barn i specialistvård, barn tillfälligt utomlands. Om skäl inte finns så skickas orosanmälan till social-

tjänsten. Om brev kommer tillbaka, adressaten okänd, så skickas impuls till SKV för utredning. EAB gruppen avlastar regionens tandvårdskliniker som slipper lägga tid på att söka vårdnadshavare och barn.

Det finns andra exempel både från BVC och tandvården där man gör egna bosättningsutredningar men inte lika systematiserat med en grupp som arbetar för hela regionen. Mindre orter uppfattar att de har lättare fråga skola eller vårdcentral om de vet var barnen finns, och har ofta närmare kontakt med socialtjänsten. Behovet av bosättningsutredningar blir då inte lika stort.

Föräldrabalken är starkare än barnkonventionen vilket ibland skapar etiska problem för både BVC och barntandvård. Vårdnadshavare måste aktivt tacka nej till vård för barnet. Om vårdnadshavare inte tackar nej men ändå inte kommer på bokade tider kan oannonserade hembesök göras till barnets senast kända adress. Hittas inte föräldern så googlar man eller söker i journalsystemet. Nytt problem för delar av barntandvården är att föräldrarna inte har tid alternativt inte vill att barnen ska besöka vården och föräldrarna flyttar fram tandläkarbesöket lång tid, ofta mer är sex månader vilket kan upprepas flera gånger så att bortavaron blir 1,5 år eller mer. Det kan vara svårt för både barntandvården och BVC att nå nyanlända familjer som är placerade på en ort men helt plötsligt blir placerade någon annanstans och som inte har fullständigt personnummer vilket gör dem svåra att spåra. I dessa båda fall är det oklart var gränsen går för när man ska göra oros-anmälningar.

Fråga åtta. Förslag på hur man kan minska antalet felaktiga utbetalningar som sker på grund av att vårdnadshavare inte har meddelat flyttning från Sverige

Ett stort önskemål från flera på barntandvården är att samarbetet med socialtjänsten ska fungera bättre. Man vill också ha att ett närmare samarbete med myndigheter där sekretess inte ska vara ett hinder. I stort sett alla respondenter önskar möjlighet att samköra register med andra myndigheter. Regionerna ser inte att de har möjlighet att gå vidare och utreda om barn finns i Sverige så länge olika register inte får samköras. Att föredra är om alla vårdgivare har samma journalsystem. Barntandvården vill kunna lämna uppgifter till Försäkringskassan då man uppfattar att barn inte finns kvar på folkbokföringsadressen.

Både BVC och tandvården är gärna informationskanaler och är positiva till att vilja påminna föräldrar att kontakta FK så att det blir rätt med olika förmåner om barn eller hela familjer avser att vara borta från Sverige lång tid. Förslag är att Försäkringskassan tar fram en affisch med de viktigaste uppmaningarna som kan sättas upp på BVC. Det räcker med bild på två ballonger med kort text t ex ”om du ska resa bort under lång tid, lyssna med FK om det finns villkor eller regler att ta hänsyn till”. Båda organisationerna vill gärna ha både affisch och annan enkel information på papper på olika språk.

Fråga nio. Vill du lägga till något som inte har tagits upp i enkäten?

Flera respondenterna tycker detta är ett bra initiativ av Försäkringskassan då studiens frågor har lyft fram behovet av att se över de egna rapporterings-systemen som kan ge en otydlig bild av hur barn kallats och kommit eller inte kommit. BVC har bekymmer med föräldrar där den ena föräldern säger nej och den andra säger ja till insatser t ex vaccinationsprogram. Det är alltid nej som får sin vilja igenom.